

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és esütőrtökön délelőtt. Kéziratok nem adóznak vissza.	Előfizetheti a Kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, sst.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONTZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 ft — kr. Félévre . . . 3 ft 6 — kr. Negyedévre . . . 1 ft 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyilttér sorozlat 50 kr. Többesbőri hirdetéseknel engedmény
--	---	--	--	--

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló”, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)
XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Husvét.

Írta: **ZICHY NÁNDOR GRÓF.**

. . . Beteljesedett! Mit a próféták előre megjósoltak, mit Ő előre megmondott! Leronták a templot és Ő három nap alatt felépíté azt . . .

. . . És lőn, hogy hajnalhasadás-kor megnyílt a sirbolt s az erkölcs forrása, az emberiség megváltója, Krisztus győzve a poklon, feltámadott s a halálnak megtört örökre a hatalma rajta . . .

Ezt az egész emberiséget boldogító tény, ezt az egész emberiséget boldogító ígét: a Megváltás és Feltámadás igazságát hirdetni, az emberek szívébe a keresztény szeretetet ültetni és ápolni a legszebb feladat, de nem a politikai zsumnalisztika körébe való, hacsak nem azon értelemben, hogy ezt a keresztény igazságot az életben egész terjedelmében érvényre juttatni a mi csekély törekvésünk.

De azért mi a kereszténység örömeiben részt veszünk. — Nekünk is szól a feltámadás egész igazságával és ha valaki, hát mi is rászorúlnak, hogy szívünket ég felé emelve új erőt, új lelkesedést, megújult bizalmat merítsünk azon az ünnepi napon, a melyen a kereszténység Krisztus feltámadását ünnepli.

De minekünk egyszersmind kétszeres buzgalommal kell ma imádkoznunk, mert a mi imádkozásunk hálaadó imádság is.

Akárhová tekintünk, mindenütt feltámadás! Hitben, reményben, szeretetben!

Igen is, mi mind ebben erősebbeknek érezzük ma magunkat: A keresztény öntudat, az áldozatra való

készség, a kötelesség-érzet, a hithez és egyházhoz való rendíthetlen ragaszkodás: Mindez ma erősebb hazánkban, mint valaha!

Nem mondunk mi le semmiről, mert lemondani nem tudunk!

A mienk a győzelem, mert az nekünk meg van ígérve és mert mi abban biznk!

Előttünk van politikai programunk, de nem úgy vagyunk vele, mint mások politikai programjukkal.

A mi politikai programunk: A keresztény hitigazság és a katolikus egyháznak tanítása. És ha a mi politikai programunk valamiben tévedett, ha a szó, a melylyel éltünk, nem fejezi ki oly igazán a keresztény igazságot, mint a hogy azt akarjuk; ott van a hitben annak *kiegészítője* és az *egyház tanításában* annak *magyar-rajója*! És ott van a legfőbb csálhatatlan tekintély a szent Atyában, a ki véghetetlen szeretetében és gondoskodásában áldásával erősítette meg törekvéseinket.

Nyugodtan hallgatjuk tehát, bármit mondjanak rólunk. És ha elferdítve és félremagyarázva állítják oda törekvésünket: *Ugy az évszámra mutathatunk.*

1895. év lefolyása ezen igazságnak változhatlan voltát erősíti meg!

A mi sorsunkat Isten vezérli. A felett nem dönthet semmi más! Nem az erő és nem az ügyesség!

Ha választóink szavazata a helyett, hogy a választói névsorba bejegyeztetnék, imaként emelkedik az égbe, mint Nyitrán, tudjuk mi azt, hogy számba fog vétetni!

És ha békétleneknek hirdetnek bennünket, mi tudjuk, hogy békések vagyunk.

Mert a mi hitünk a szeretet és és béke hite!

De tudjuk azt is, hogy a menyország kapuját erővel kell megnyitni és mi ezt az erőt hitünkéből és annak mindig megújuló feltámadásából merítjük.

Nekünk ez a nap egy valóságos új év, a melytől kezdve megújult erővel és eltökéléssel és Isten segítségével való megújult bizalommal fogunk a keresztény és katolikus igazság mellett küzdeni, hogy annak azon a téren, melyen működünk, mindenütt és mindenben tökéletes érvényt szerezzünk.

Érvényt szerezzünk az egyház szabadságát illetőleg! Érvényt szerezzünk, hogy az állam ezt a szabadságot tisztelje és megvédje!

Érvényt szerezzünk ne csak a hitélet terén, hanem érvényt szerezzünk a politikai élet körében is!

Érvényt szerezzünk mindazon kérdésekben, a melyek az államot és társadalmat, melyek a törvényhozást és közigazgatást, melyek a birtokot és keresetet, melyek a felebaráti szeretetet, melyek a gazdag és szegény jogát illetik!

És ha ezen törekvésünkben ember feletti megnyugvást lelhetünk, merítsük azt abból, hogy nem a mi véges eszünk és nem a mi gyarló akaratunk, hanem az örök igazság és Isten akaratára kell, hogy vezessen!

Ma részletekbe bocsátkozni nem akarunk. Nem akarunk megemlékezni az elkeseredett tusákról, melyeket vivunk és mindarra, a miről igazságtalanul vádolnak bennünket, mindarra, a miben elnyomva és erőszakolva érezzük magunkat, elmondjuk magunkban: »Uram bocsásd meg

nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekesznek!»

Mi felemelt lélekkel várjuk a jövő napok eseményeit; bátran megyünk azok elébe.

Ünnepi harangok zugásából anyagolok biztató szava hallik. Nekünk is szólnak azok: »Nolite expavescere!« Ne féljete! Nem tévedhettek, ha az Ő igéje oktat; nem veszthettek, ha azok hatalma támogat! Alleluja. — Feltámadott!

— A kormány és a főrendiház. Bánffy báró legújabbán a matematikára adta magát. Ki akarja valahogyan divádni, hogy a már kétszer leszavazott egyházpolitikai javaslatoknak a harmadik tárgyalás alkalmával többséget szerezzen a főrendiházban. Ugy számít ugyanis a nemes báró, hogy Esterházy Jenő gróf és Révay Simon báró elvesztették szavazati jogukat, Schopper püspök, Mihájlovich Miklós és Balassa István meghaltak. Ezek mind az ellenzék tagjai voltak, szavazataik elmaradása tehát a kormány javára esik, azonfelül még Mihájlovich helyébe legközelebb liberálist akar Bánffy báró kinvezetni főrenddé. Ez a számítás alighanem dugába fog dőlni, mert a közben az ellenzék öt új taggal szaporodott. Különb is tisztelettel kérjük a miniszterelnök urat, mikor fogja betöltetni a főrendiházi szavazattal bíró zenggi, lugosi és nándorfejérvári püspökségeket és az aurániai perjeltséget?

TÁRCA.

Pörös atyafiak.

Országra szóló pörösködés biz az és folyik 124 év és két hét óta s folyhatik még Isten tudja meddig.

Ez a Tezsery-Demédy hagyatékpör. Bele van keveredve ebbe többé-kevésbé Magyarország minden nemes családja, csak-hogy némelyiknek a jussa meg nem érné egy instancia megírását.

Van azonban az örökösök között olyan is, a ki a maga jussát világért sem hagyta, holott a családi ügyész már krajcárokkal kiszámította neki, hogy 347 frt 57 krt kap és perköltség fejében fizet 728 frt és 20 krt.

És ő még sem hagyja.

Minden időben egyszer összegyülekeznek a pörös atyafiság — egyezkedni s akkor rendszeren úgy összevesznek, hogy 124 év előtt sem jobban, holott akkor milliókról volt szó s ma már csak ezrekről.

Ilyen családi gyűlés, vagy a hogy ők azt maguk között nevezik: sáfárokkal li-számolás volt hirdelve a mult év végére is és minden reménytelen örökös azt képzelte, hogy legalább is egy tarisznya pénzt hoz haza anyagiának karácsonyra.

A gyűlést akkor Pest vármegyeházának nagy gyűléstermében meg is tartották.

A hagyatéki pör aktáit tehát parasztszekéren szállította oda az ügyész, a nagyteremben garmadára rakatta és a pörös atyafiak szörnyűködve nézték a tongernyi betűket, elsárgult foliánsokat.

Lehettek a teremben talán négyszázán. Volt köztük báró is és bírómandlis szántó-

A kulisszák mögöl.

(?) Agliardi bécsi nunciusz Magyarországra jön. És maga ezen tény elég a liberális sajtónak, hogy a legképtelenebb kombinációkat fűzze e kiváló diplomata utazásához.

Mi tudjuk, hogy a tények mindeme kombinációkat meg fogják cáfolni, de hogy valótlanságukat már előre is bebizonyítuk, elég hivatkoznunk azon homlokegyenest ellenkező állításokra, melyeket a felületes-ségükről ismert hírlapi közlemények kockáztatnak. A „Magyarország” pusztán minden-napi tényt lát a nunciusz látogatásában és ezen állítást arra alapítja, hogy a római kuria egyetlen ereje a mozdulatlanság. A „Pesti Hírlap”, az internacionális zsidó-szabdkömvösség és a kormány félhivatalos közlönye ellenben Agliardit azzal gyanúsítja, hogy utja a néppárt és a nemzetiségiek közötti egyezés létrehozásával van kapcsolatos s hogy így a „klerikalizmust” győzelemre segítve a szentszék világi hatalmát elősegítse.

Mi ugyan en bloc rámondhatjuk, hogy Agliardinak esze ágában sincs nemzetiségi agitációnak felesapni és ha esetleg közte és a magyar püspöki kar azon tagjai között, kikkel alkalmá lesz érintkezni, a magyar politikai viszonyok is szóba jönnének, ugy annak tárgyát semmi esetre sem a nemzetiségi kérdés fogja képezni.

Különös egy dolog, hogy mikor az archizsidólap, a „Pester Lloyd” már majd 20 évvel ezelőtt kimondta, hogy a pápa csak „einfacher Priester”, most az ő követő-nek egyszerre oly kiváló fontosságú tulajdonitának, mely a magyar állam egységét veszélyeztetné?

Egy másik lap pedig ugyanekkor jelenté, hogy a románoknak nem sikerülvén a néppárt vezérével összeköttetést létrehozni, sajtójukban teljesen intranzigens álláspontra helyezkednek a néppárttal szemben. Hát hogyan lehet ezen ellenmondó közleményeket egymással megegyeztetni?

A néppárt programja elég őszintén és világosan kimondja, hogy a nemzetiségeket méltányos eljárásban kívánja részcsesíteni és ez Bánffy kormányelnöknek — a

kinék pedig első teendője az volt, hogy a szászokkal nyílt paktumra lépett, csakhogy megmaradjanak a szabadelvű pártban — elég, hogy lapjaiban a néppártot hazafiatlan politikával vádolja, sőt fonák módon a nunciust is magyarellenes insinuációkkal illesse. Ez valóságos Fouché-politika, aki midőn Napoleon bizalmát irányában esőkenni látta, mindig egy-két készen tartott összeesküvés leleplezésével akarta azt visszazerezni.

Külömben a kormány lapok, a melyek bizonyára a Bécsből friss pletykákkal visszatért miniszterelnök információi nyomán oly kalandos dolgokat tudnak regélni Agliardi és a néppárt aknamunkájáról, most mélységesen hallgatnak a szabadelvűpárt és a kormány nyomott kedélyhangulatáról. Pedig már eleget befekettvén és vádolván a néppárt veszedelmes törekvéseit, melyet titkos agensei ugy a kuriánál és udvarnál, mint a „mozgótko” ellenségét az osztrák antisemiták sorsára akarnának kárkoztatni, ideje lenne, hogy a szabadelvűpárt viselt dolgait is egy kissé feszegetnék.

Erről azonban Bánffy mélységesen hallgat, azért ezeket majd kénytelenek leszünk nagyjából mi elmondani. Egyik függetlenségi allűröckkel dolgozó szabadelvű újság felsorolja, hogy mit hozott Bánffy Bécsből? Az utolsó pont az, hogy 4 millió többletet hozott a hadügyi költségvetés számára. Mi még azt is hozzá tesszük, hogy hosszú orrot is hozott, azután meg körülbelül azt, hogy az egyházpolitika bajosan fog a Bánffy kabinet uralkodása alatt ismét a főrendiház elé kerülni, az új választások bajosan fognak a Bánffy-kormány alatt megejteni; Kossuth Ferenc megválasztása által bajosan fog a kormány újabb engedményeket kicikarni, mert már nem hiszik el, hogy szabadelvű kormány az egyedül üdvözítő regime; a Hentzi szoborral együtt valószínűleg Bánffy br. is elköltözködik a szent-György térről. Szóval a kormány sorsa a lehető legrosszabbul áll és körülbelül azon állapotban van, mint a második W e k o r l e kabinet volt, a mely tudta, hogy a hajójok súlyed, de nem mert kiugrálni, még partot nem látott, a hova kiuzhatna.

Mindezekután tehát igen természetes,

Igen igen. Ezt szívesen hallgatják ők mindnyájan.

Mikor aztán szóhoz jutott Bernát Béla, a család jelenlegi ügyésze, akkor aztán gondja volt rá, hogy az utolsó szó mindig az övé maradjon.

Elmondta röviden, a mit mindenki ugy is tudott a jelenlevők közül, hogy a milliókat érő vagyon Tezsery László püspöktől ered, a ki azt valami hazafias tettért kápi ajándékba Istenben boldogult III. Károly császár és királytól, a ki szegény nem is álmodta, hogy ily monsternörnek veti meg alapját az adományával.

1771 szeptember 15-én veszték össze először a hagyatéki felett az örökösök s azóta huzódik a pör is.

A család ügyésze első és főkötelességének tartotta megállapítani a család leszármazását, rokonságát és összeköttetéseit. Ezt sikerült is megoldania négy évi szakadatlan munka után, mely idő alatt más ügyekben is dolgozott és 15 leszármazási táblán kívül 132 ivon vagyon az megírva. Ebből kifolyólag megemlítette, hogy oly esetben, ha minden igényt tartó jelentkeznék, nem volna elegendő a vármegyeház, hanem a város-háztéren kellene tanácskozniok.

7000 frt díjat kért e táblázatos összeállításért, hanem erre már a báró is kőzbeszölt, hogy mégis csak sok lesz ez annak kiderítésére, hogy 6 hol s mikor született. Megmondta volna 6 azt maga is ingyom.

Egy kis vihar után megszavazták.

A táblázatok alapján kimutatta, hogy a vér szerinti rokonság kizárta a pörből és jussát rögtön meg is kapta. A fennmaradt részen osztózik a pörös atyafiság. Közi a

vető kurta nemes is. Mind derék, jól megtermett emberek, jelölül annak, hogy a család másfél század óta nem degenerálódott.

Mind ugy ismeri a család történetét, mintha gyermekkorától csak azt tanulta volna és ugy kitanulták már a corpus juris idevonatkozó paragrafusait, hogy mindegyikük kész prókátor.

És épen ezért nem tudtak kiegyezni 124 év óta.

Az örökösök mindegyikében zümmögve dörmög egy dörgedelmes dikió s a kitoró zivatart megelőző esendet felhasználta a jó öreg Szilassy bácsi, a kiből összpontosul a pörös atyafiság bizalma és megnyitotta az ülést. Még pedig ama biatódó szavakkal, hogy torkig van az örökös leszámolásokkal s vén napjaira pihenni akar. Azért hát ő leteszi az ő tisztjét, átadja a befolyt pénze-keket az ügyész urnak és végképen visszavonul, de — a jussát ő is fenntartja. Punktum!

Nosza, kezdődött a zsvíaj! A kinek csak dikió nyomta a mellét, az mind oda tolongott az ősz öreg ember elé a saját jussát magyarázva s a mondatok végére eső pontokat ököllel rakták föl a zöldposztos asztalra.

Fogas prókátor legyen, a ki ebben a zajban szóhoz tud jutni, csakhogy a ki magára vállalta e századokra nyujtható pörnek a befejezését az nem egykönnyen ijed meg egy-két száz pörös atyafiól.

S ilyen ember Bernát Béla ügyvéd is. Harsány hangon kiadta a jelszót:

1771 szeptember 15-én . . . (olyan esend lett egyszerre, hogy még az udvaron sétáló megyei rabok lépcsőrgését is meg lehetett hallani) . . . vette kezdetét a pör.

hogy a kormány még az árnyéktól is fél és boszorkányokról álmodik, pedig már Könyves Kálmán megmondta, hogy „de strigis, quae non sunt, nec mantio fiat.“

Ha Agliardi utjának egyáltalában van politikai célzata, ugy csak az lehet, hogy személyesen is meggyőződjék a püspöki kar legközelebbi akciójáról, melyet az egyházi politikai törvények által teremtett új helyzettel szemben elfoglalni kénytelen. *Hogy a néppárt és a püspöki kar között e tekintetben véleményeltérés nem létezik, az oly tapasztalat lesz a nunciás részére, melyet mindenesetre a római szent szék is öröndetes tudomásul fog venne.*

A nyitrai választás.

Bánffy Dező báró miniszterelnök mintha vakssággal volna megverve, folytatja kovagiatlan harcát a néppárt ellen. A jelek arra mutatnak, hogy Nyitrán a második választás sem lesz tiszta. Nyitra megye központi választmánya a választást április 24-ére tűzte ki s egyhangu határozattal Szulyovszky Dezőt választotta meg elnökül. Ugyanazt a Szulyovszkyt, a ki Tarnóczyval együtt vezette a nyitrai műveltet s a ki ellen nem kevesebb, mint 64 pontra terjedő fegyelmi panasz vár elintézésre. Sőt az sem bizonyos, hogy Szulyovszky nem kerül e bűnvádi eljárás alá. Léway és Sporzon orsz. képviselők kérve kérték a főispánt, hogy ezzel az elnökséggel ne zavarja fel újból a kerület nyugalmát, de a főispán nem engedett. Lehetetlen, hogy ez a taktika nem a kormány utasítására történik, mert a főispán ridegen elutasította a kérelmet. Egyik küldöttség elnöke Magyar pénzügyigazgató, a ki szintén erősen bele van keveredve a korteskedésbe. Jellemző, hogy politikai reputációjukra némileg kényes urak nem vállalkoztak a küldöttségi elnökségre. Szulyovszky választási elnöksége mellett fő-

vagyon kimutatását, mely körülbelül 600.000 frtnak felel meg és kéri különféle, ügyészi bíróság már megállapított díjainak, 6000 frtnak a kifizetését. Ajánlja egyszersmind a békés kiegyezést, mely a vagyon felosztásához vezető legrövidebb ut.

Ekkor újra kitört a zivaj. Mindegyik kész volna kiegyezni, csak a jussa meg ne rövidüljön. Ez pedig lehetetlen, hogy meg ne essék ott, hol milliókról van szó és csak ezerek kerülnek elosztás alá.

S mikor az ügyész s az elnök biztató szavaira már-már nyújtogatták egymás felé béke jobbjaikat a pörös atyafiak, akkor csendes nyugalommal előállott az utolsó padok egy — még ma kiskoru — örökös képviselt, kinek neve a listába fel sincs véve.

Nyugodtan odalépett az elnök elé s elmondta, hogy új felosztást kíván saját kiskoru védenek érdekében.

De már erre felforr a szittyák vére. 124 év óta először van rá alkalom, hogy megegyezésre jussanak s akkor előáll egy ember, aki később talált születni, mint kellett volna, s halomra dönti az atyafiak minden kombinációját. Keresse a jussát törvényes uton, de ezt a kiegyezést ne zavarja meg.

Mint a lepattant nyíl után még tova rezog a megesapant hur, ugy morajlott még egy ideig a tereben a méltatlankodás vádja, a míg visszazökkent minden a kibékülés csendesebb medrébe.

Az areok apródenként felderültek s a kifent bajok — mint megannyi olajág — barátságosan intogottak egymásnak.

Ekkor előállott Brigant ur.

kortese, pénzkezelője és végrehajtóbizottsági elnöke a Janits-pártnak s mindez elégséges kvalifikáció arra, hogy senki meg ne bizzék a választásban, a mely neki van kiszolgáltva. Nyitra megye egész közönsége izgatottan várja, hogy a belügyminiszter mit tesz ezzel a nyílt provokálással szemben.

Fiume mellett pedig a tenger csendes.

Schopper György püspök †

Rozsnyó nagynevű püspökének halála mély részvétet kelt országzerte. Mi katolikusok öszintén gyászoljuk benne ügyünk tántoríthatlan bajnokát és még a liberálisok is kénytelenek elismerni, hogy Schopper György nemcsak egyházának volt hű fia, hanem hazájának is. Elismerik, hogy a boldogult főpap áthatva a szeretet vallásának szellemétől, nemcsak püspöki jövedelmét, hanem tetemes magánvagyonának nagy részét is jótékony cselekedetekre, alapítványokra fordította és hogy e páratlan jótékonyága nem ismert valláskülönbséget. Mind a mellett hibájával rójják fel a boldogultnak, hogy az elvek mezején a liberalizmussal szemben hajthatatlan maradt s a hol az egyház szent érdekeiről volt szó, nem ismert akudozást. Hiszen jótékonyága mellett épen ez képezi legfőbb erőnyét, épen e tekintetben szolgálhat Schopper mintaképpül minden katolikusnak!

Rozsnyó város diszpolgáraért teljes gyászt öltött. A városházán, zárdán, szeminariumon, tornyokon és az összes püspöki épületeken gyászlobogó leng. Csütörtökön délelőtt az egyházmegye összes vidéki közsegei is kitűziék a gyászlobogót.

Az elhunyt püspök helyettesévé a káptalan Szekeres János nagypóspost választotta meg, a ki azonban ez időszert szin-

Bernát Béla, az ügyész elhalványodott. Ez a Brigant rögtön felrobbantja a kiegyezés művét. Csend lett, mikor kiállt:

— Én Brigant Miklósnak vagyok az egyenes utóda, a ki 1764-ben nőül vette ...

— Eláll! Eláll! Brigant ur el nem állt. Végigmondta betanult mondkáját, mely szerint ő a Tetzény-Demédy vagyonedüli tulajdonosa, melyat nevezett őse, Brigant Miklós teljesen és osztatlanul birt.

Hogy felzudult erre az atyafiság! Még az ügyész is alig jutott szóhoz. Hanem mikor megkapta a fonalat, ő is elmondta a maga véleményét egy lélegzetvételre Brigant urnak.

— Uram! Ön a 85-ben tartott utolsó gyűlés óta legalább százszor nálam járt, legalább száz levelet intézett hozzám. Én önnek százszor elmondtam és százszor megírtam, hogy az említett Brigant Miklós családjának magva szakadt és Ön másvalami Brigant, a kinek tulajdonképen semmi köze sincs a Tetzény-Demédy hagyatékhoz ...

Egy általános sóhajban oszlott szét a megdöbbenés. Különböben is figyelmeztetem az urakat, hogy igyekezzenek kiegyezni, mert rövid idő múlva én teszem zsebre az egész hagyatékot és a pör még akkor is eltarthat 124 évig.

Erre aztán ijedtében minden kiegyezés nélkül szaladt széjjel a pörös atyafiság.

Igy csinálják ők azt már 124 év és két hét óta.

J. Virág Béla.

tén beteg. A káptalan tegnapelőtt ülést tartott, melyen a temetés határidejéül április hó 17-ik napját, a jövő szerdát üzte ki. A temetést azért halasztották így későre, mert arra a távolabbi egyházmegyék főpapjai is elmennek s majd minden egyházmegye képviselteti magát. Addig a püspök ravatalát a püspöki palotában s a husvéti ünnepek után valószínűleg a székesegyházban állítják fel.

A káptalan a hagyatékot megvizsgálva felvételre a maga kobeleből Fábrián és Sellong kanonokokat küldötte ki s az ingóságokat dr. Markó királyi közjegyző zár alá is vette.

Az elhunyt püspöknek végrendelete nem maradt, de erre nincs s szükség, mert vagyonát a szegények, jótékony intézetek és oldalrokonai közt már életében szétosztotta.

A gyászszertartást B u b i e s Zsigmond kassai püspök fogja végezni.

Az elhunyt egyháznagy haláláról a következő gyászjelentést kaptuk:

A rozsnyói székes-káptalan a maga és az egyházmegyei papság nevében szomorú szívvel jelenti, hogy mélyen tisztelt és hön szeretett főpásztoruk Nagyméltósága és főtisztelendő Dr. Schopper J. György rozsnyói püspök, Ó Felsége v. b. t. tanácsosa, pápai trónálló főpap, római gróf, a budapesti m. k. tudomány-egyetem kiérd. rektora, bölcsészettudor, a bécsi és budapesti tud. egyetemek hekeb. tudora, Rozsnyó bányaváros diszpolgára, felszázados áldozár stb. f. évi április hó 10-én, hajnali 1/1 óraker, hitbuzgó, tevékeny és áldásos életének 77-ik, püspökségének 23-ik évében, a haldoklók szentsegeinek ájtatos felvétele után az Urban elhunyt. A boldogultnak hült temetési f. évi április hó 17-én délelőtt 9 óraker fognak a püspöki székházban beszenteltetni és a székesegyházi templomban tartandó gyászistentisztelet után az általa létesített Kósa-Schopper-intézetnek kápolnájában örök nyugalomra elhelyeztetni. Rozsnyó 1895. április hó 10-ik napján. Az örök világosság fényeskedjék neki! R. i. p!

BELFÖLD

— **Elvbarátaink** figyelmét felhívjuk a választási törvény azon intézkedésére, hogy csakis azokat fogják a választók névjegyzékébe a májusi összeírásnál felvenni, a kik a mult, tehát 1894. évi adójukat az év ápril hó 15-ig, az idén a husvéti ünnepekre való tekintettel, 16-án délután 5 óráig lefizették. Mivel a politikai viszonyok nagyon valószínűvé teszik, hogy, ha talán a jelen évben nem is, de a jövő évben minden bizonynyal az új választások elrendelgetnek, különösen fontos, hogy elvbarátaink a választói jegyzékbe felvétessebarát. Választó lehet mindaz, a ki a közsegeben legkisebb negyed telek adójának megfelelő adót fizet.

— **A „Pester Lloyd“ humora.**

Mindenesetre öröndetes jelenség, hogy a „Pester Lloyd“ az idők viszontagságai közepette nem vesztette el egészeséges jó humorát. Nevezett lapársunk tegnapelötti számában a most folyó szerb választásokról cikkezvén azon kezdi, hogy a választók katonai fedezet alatt mennek az urnához s aztán így folytatja: „A képviselők egy harmadát a kormány ugy kinevezi és hogy a másik kétharmadban annyit hivatalvágyó és támogatásért jutalmaztat meg hiva les a kormánynak, hogy ügyvel bajjal össze lehessen hozni egy kis többséget, arról gondoskodik a megnyirbált választó jog és a választások óvatossá vezetése. Demennyit ér az ily módon összetakolt ekupstin a? Hiszen azzal csak nem lehet bebizonyítani, hogy ez a hamisítatlan közvélemény kifejezője, hogy az ország meg legyen elégedve az ilyen skupstinával és hogy ennek

szavazata a kormányzóknak és a kormányzotok teljes harmoniáját jelenti! — Lám, lám! Az öreg Homér alszik néha s az öreg Pester Lloyd is a szerbiai állapotokat akarja jellemezni, holott fenti szavai tökéletesen ráillenek a — magyar viszonyokra.

— **Katholikus körök.** A *zentai kath. kör* most adta ki első egyleti évről szóló jelentését. A szépen megírt jelentés örvendős képét nyújtja a kör fejlődésének. A körnek ma 3 tiszteletbeli, 45 alapító, 458 rendes, 239 pártoló, vagyis összesen 745 tagja van. Könyvtára 484 műből (233 kötet és 311 füzet) áll. A tagok rendelkezésére 5 napi és 28 hótalap állott. A kör bevételei a múlt évben 1038'53 frtra, kiadásai pedig 818'17 frtra ruhtak, maradt tehát 220'36 frt. — *Óskúrn* (Veszprémmegye) tegnapelőtt, nagyestűrtökön kath. kör alakult. A nagy számmal összegyűlt tagok *Zichy* Vladimír grófot választották elnökkel.

Telefon-jelentések.

A tavaszi képliallítás.

Budapest, április 13.

A műcsarnokban rendezett tavaszi képliallítást holnap, husvétvasárnapján nyitják meg. A kiállítás alatt a következő díjakat osztják ki: Az *Ipolyi Arnold* püspök-főle alapítvány 1000 forintos díját, a 300 forintos *Ráth*-díjat, *Estorházy* Miklós *Móric* gróf 300 frtos díját és a műbarátok körének 1500 frtos ösztöndíját. — *Zsilinszky* Mihály kultuszminiszteri államtitkár, a sajtó képviselői és számos meghívott vendég ma délelőtt tekintette meg a kiállítást, mely az idén kiválóan sikerült.

TÁVIRATOK.

Agliardi Esztergomban.

Esztergom, ápr. (Ered. táv.) *Vaszary*

Kolos biboros hereceprimás ma délelőtt udvarával Budapestről ideérkezett. *Agliardi* bécsi nuncius holnapután, husvét hétfőjén érkezik ide. A nuncius ünnepélyes fogadására nagy előkészületek történnek a hereceprimási aulában.

A nuncius hétfőn egy óraker érkezik *Párkány-Nána* állomásra, hol a hereceprimás udvari papsága és a főkapitán küldöttsége fogadja. Onnan a vendég egyenesen a primási aulába hajt, a hol *Vaszary* Kolos biboros hereceprimás üdvözl. Két óraker nagy ebéd lesz a magas vendég tiszteletére, d. u. pedig a nuncius meglátogatja a papnevelő-intézetet és a zárdákat. Kedden délelőtt tisztelőg küldöttségeket fogad a nuncius, majd hivatalos látogatást tesz a hereceprimásnál. Délben ismét diszebéd lesz, délután bucsulátogatásokat tesz a nuncius és este visszautazik Beesbe.

A liberálisok szervezkedése.

Pozsony, ápr. 13. (Ered. táv.) A

malackai és szent-ánosi választókerületek szabadelvű polgárai e hó 23-ára gyűlést hívtak a célból, hogy liberális pártta szervezkedjenek. A mozgalom élén Nagy *Agoston* főszolgabíró áll, kinek segédei a jegyzők és a zsidók. A katolikus polgárság teljesen távol tartja magát a mozgalomtól.

Yalahára béke!

London, ápr. 13. A Reuter-ügynök-

segének jelentik Washingtonból: A már ideutova egy esztendő óta dúló japán-kínai háború véget ért. Japán és Kína megbízottai tegnapp meg egyezsre jutottak és ma vagy holnap írják alá a végleges békekötést.

Fővárosi levél.

Budapest, ápr. 13.

Ez e hét Jézusé, Isten Fiáé, ki kereszt halált halt értünk, hogy kiontott szent vérével megváltsa a világ bűneit. . . . És felhangzik a bánatos szolozsma ezek és ezek ajkán, a megbánás könnye ragyog fel a szemekben; mert körülvettenek bennünket a rosszak, melyeknek száma nincs; megfogtanak a gonoszságok és nem láthatunk. És a míg szól az engesztelő ének, a bűnös szív mintha megenyhülne; mintha könnyebbé, elviselhetőbbé válna és a nehéz toher, mely alatt tördeink megingotak, roskadoztak, mert erőt ad, reményt kelt és hitet csepegtet kétségbeesett, szorongatott szívünkbe az a tündöklő, vakító Világosság, mely három napon sirjából fellobbanva, két ezredév óta mutatja a jök, az igazak útját.

Gyönyörű, verőfényes tavaszi nap mosolyog le a fővárosra. Az ég ábrándos kéjén nincs egy tenyőnyi haragos felhő sem; csak halvány, áttetsző hattyu felhők szállnak, szálldogálnak lassan keletfelé, üzve az enyhe tavaszi szélről.

A nagyheti ájtatosságoknak a legpompásabb idő kedvez. Az ünnepelőbe öltözött nép ezrével hőmpölyög az utcákon; a templomokba valóságos népvándorlás folyik s boldog az, ki közvetlen közelből szemlélheti az örök sirt, vagy aki helyhez juthat, mert az áhitatos népnek nagy tömegeit a fővárosi összes templomok sem képesek befogadni. Java része kint szorul az Isten szabad ege alatt, kalaplevőve hallgatva a passió szomorú monoton akkordjainak elhaló hangjait s várva az alkalmat, míg is bejuthat, ha legalább csak egy-két percre is az Isten házába.

Különösen nagy gonddal s meglepő díszel állították fel az idén a Szent-sirt a budavári *Mátyás* templomban, hol egy a nagyestűrtöki mint a nagypénteki egyházi szertartásokat maga a biboros hereceprimás végezte fényes asszisztenciával.

Nagy gonddal s szomkáprázató fényrel állították fel még a Szent-sirt a belvárosi plébánia templomban, a szervita atyák templomában, nemkülönben az angol kisasszonyoknál, mely templomok reggeltől napestig zsufolásig telve vannak a hívők nagy tömegével.

... Ez a hét Jézusé, Isten Fiáé, ki szörnyű halált értünk a keresztifán, hogy kiontott Szent vérével megváltsa a világ bűneit. . . . Legyen is övé telosen.

Némuljon el e héten a pártoskodás, harag s a magasztos ünnep esendjét ne zavarja diszsonáns hang. A toll hagyja fölbe a haretot e nagy napokon s vonassanak be a pártok zászlói. Tüzessék ki helyébe a szeretet zászlója, melynek üdvözölő jelszava a sirjából feltámadott Isten embert illesse! **H o z s a n n a!**

E lap olvasóinak a legboldogabb ünnepeket kívánja egyszerű krónikásuk:

Arnóti.

Közigazgatási bizottsági ülés a városnál.

A városi közigazgatási bizottság f. hó 11-én délelőtt tartá *Fiáth* Miklós báró főispán elnöklöte alatt április havi rendes ülését. Az ülés főtárgya az állami anyakönyvvezetőnek és helyettesének kijelölése volt.

Elnöklő főispán az ülést megnyitván, *Havranek* József polgármester a hozzá tartozó ügyek elintézéséről szóló jelentés után felolvasta a miniszter leiratát, melyben felhívja a bizottságot az állami anyakönyvvezetőnek és helyettesének kijelölésére. Ezután javaslatot terjeszt elő, melyben, mivel a városban 2200 - 2500 oly. eset fordul elő, mely az anyakönyvvezetőnek dolgot ad, ajánlja, hogy a város egy anyakönyvi kerületnek vétessek. Anyakönyvvezetőnek *Keresztes* Ignác közigazgatási tanácsost proponálja, a kinek tiszteletdíja 200 frtban állapíttassék meg. Ajánlja továbbá, hogy helyettese részére külön állás szerveztessek 800 frt fizetéssel. A tiszteletdíjat és fizetést adja

meg az állam és viszont a befolyó díjak is az államot illessék. Ajánlja javaslatait elfogadni.

Farkas Dezső a felügyelői jogot gyakorló anyakönyvvezető tiszteletdíját elégségesnek tartja.

Tóth Aladár orsz. képviselő szerint leghelyesebb volna a helyettes is a tisztviselői karból választani.

Elnöklő főispán megjegyzi, hogy azért volna jó a helyettes nem a tisztviselői karból választani, mivel az anyakönyvvezetők egyikének a hivatalos órák alatt mindig a helyiségében kell tartózkodni; a tisztviselő pedig hivatalos elfoglaltsága miatt ezt nem teheti meg.

Tóth Aladár szerint legjobb volna, ha az anyakönyvvezetést a polgármester vállalná el, helyettese pedig az egyik tisztviselő lenne.

Havranek József polgármester ezt kivitathatatlannak tartja, mert a polgármester ugy is tul van terhelve munkával; de ezenkívül ez még törvényellenes is.

Festetic Bennó gróf kir. tanfelügyelő kérdi a polgármestertől, nem lett volna-e jobb a díjakról le nem mondani. Szerinte 8-10 évig nem lesz sok dolog (?), de azért a tiszteletdíjakra szükséges kiadások befolyának a felek által fizetendő díjakból.

Elnöklő főispán is odanyilatkozik, hogy a díjak valószínűleg fedezni fogják a kiadásokat.

Pálffy Károly szerint egy irnok 300 frt tiszteletdíjért teljesesen megfelelna a helyettesítésnek.

Havranek József polgármester ezt nem helyesli.

Dietrich Szilárd leghelyesebbnek tartja azt, hogy a polgármester legyen az anyakönyvvezető. Ez különösen a házasságkötések miatt szükséges, így legalább az intézmény ellenségei nem mondhatnák, hogy az állam ezt a fontos ténykedést másodrangu dolognak tartja.

Havranek József polgármester, majd *Fiáth* Miklós báró főispán is ama nézetüknek adnak kifejezést, hogy ez a jelen körülmények közt lehetetlen.

Dieballya György ajánlja, hogy a helyettesítéssel egyik aljegyzőt bizassék meg.

Tóth Artur *Paulovits* Forencet ajánlja ezen állásra s ellenzi azt, hogy a város terhére bármiféle új hivatal létesíttessék.

Ezután szavazásra került a sor *Keresztes* Ignác tanácsos egyhanglag megválasztott anyakönyvvezetőnek; helyettes anyakönyvvezetőnek pedig *dr. Kerekes* Lajos aljegyzőt választották meg.

Végül *dr. Major* Ferenc tiszti főorvos azt az indítványt tette, hogy *Keresztes* Ignác anyakönyvvezető tiszteletdíja 400 frtban, *dr. Kerekes* Lajosé pedig 300 frtban állapíttassék meg. Ez indítvány szavazás alá kerülvén, a többség *Keresztes* Ignác tiszteletdíját 800 frtban, *dr. Kerekes* Lajosét pedig 200 frtban állapította meg. Ezután szőnyegre került a napirend többi tárgya.

Tóth István főjegyző jelentette, hogy a múlt ülés alkalmával *Kovács* István bizottsági tag interpellált az izz. imaháznál levő metszőszékek ügyében. Mivel a hitközségek előjárósága mindaddig nem intézkedett a metszőszékek máséhoa helyezése iránt, a főkapitány a napokban betiltotta a vágást, a főkapitány eljárását a bizottság tudomásul vette.

A tiszti főorvos, az árvassék és pénzügyigazgatóság jelentései tudomásul vétettek. Ugyszintén tudomásul vétették *Quirini* Gusztáv főmérnök jelentése a kavicsszállítás érdekében megtartott árlejtásról.

Festetic Bennó gróf kir. tanfelügyelő jelentette, hogy *Frankl* Vilmos folyamodott, hogy *Székesfejervárt* egy polgári fuiskolát állíthasson. A folyamodvány nem lévén kelleg felszerelve, folyamodó utasított a szükséges okmányok beszerzésére. Ezt azonban a kifizetett határidőig nem teljesítette. A jelentést a bizottság tudomásul vette, mire az ülés 12 óraker véget ért.

Városi és vidéki hírek.

— *Lapunk legközelebbi száma hedden este jelenik meg.* —

— **Feltámadás.** A szenvedés, a halál jele a győzelem jelvénye lett. Mert szenvedésével, kereszthalálával győzte le az Údvizítőt az emberek bűneit mikor feje lehanyatlott, akkor váltotta meg avilágot. Feltámadásával pedig a halált, halálával a poklot s az emberiség bűneit győzte le. S az anyaszentegyház legfényesebb napjai közé iktatta a feltámadás emlék-ünnepét s örvendősívvel mond alleluiát a győzelem napján a mindenható Ur Istennek. A feltámadási ünnepély templomainkban a következő sorrendben fog megtartatni: 3 órákor a körházi templomban, 4 órákor a felsővárosi plebáni templomban s a szent Ferencrendiek templomában, 5 órákor a szemináriumi templomában, végül 7 órákor a ciszterciák templomában.

— **A nagyheti szertartások** az idén is zsufolóság megtöltötték a templomokat. A szokesegyházban mind a három nap **S t e i n e r Fülöp** megyéspüspök pontifikált az összespapság asztenciája mellett, Nagyesültörtökön a nagymise alatt megszentelte az olajat 12 áldozópap segédkezőse mellett. Nagypénteken a szertartások után kitette az oltáriszentséget a sz. sírra, mely, ez alkalommal kívülről vörös-bordeaux draperiákkal, belül pedig fehér selyem díszítéssel lett bevonva. A szentségkítétel után **F r i t z e n s c h a f t** János belvárosi káplán tartott megható prédikációt. Délután a papság és hívek processzionálitor látogatták meg a többi templomokban felállított szt. sirokat is. Nagyszombaton reggel **G r e m s p e r g e r** István apátplébános megszentelte a tüzet és a keresztkutat; a nagymise alatt újból megszólaltak a harangok, melyeket csütörtök óta a kerépi helyettesített. A délutáni lamentációkon mindenkor nagyszámu intelligens közönség vett részt. A feltámadási körmeneten ismét a megyéspüspök fog pontifikálni, ugyiszintén huavét napján is, mikor a szt. beszédet is ő fogja tartani. Husvét másnapján pedig **P r i f a c h** József nagypóst mond ünnepélyes szt. misét, a szt. beszédet pedig **M i l l e r** József szokesegyházi hitszónok végzi. A nagyhet alatt gyönyörű tavaszi idő kedvezett az ájtatoskodóknak.

— **A nagyesültörtökön lábmosás.** Nincs az erénynek egyetlen neve sem, melyre a legszebb példát nem maga a Mestor, Krisztus Jézus adta volna. Hogy végtelen szeretetét bizonyítsa, leszállott régi trónjáról s bűnös fiáért kereszthalált szenvedett; hogy példát adjon az alázatosságra, mennyi dicsőségét a legnagyobb szerénységgel váltotta fel, sőt midőn már közel volt utolsó órájához, a porba hullott s tanítványainak szolgálaként megmosta azoknak lábait. S a kath. anyaszentegyház, Krisztus Urunk tanainak hű öre, megőrzi emlékét az údvizítőt minden egyes tettéek. A lábmosás emlékeztetere az egyház főpappjai évenként nagyesültörtökön megmosák 12 szegénynek lábait. Ezt tavé tegnapielőtt dr. Steiner Fülöp megyéspüspökünk is, midőn ünnepélyes papi segédlettel megmosta s megcsókolta a 12 szegény, elaggott munkásnak a lábait. A 12 szegény neve s kora: Kovács András 70 éves, Szabados József 76 éves, Madár Mihály 69 éves, Paikovic Ferenc 78 éves, Horváth Mihály 67 éves, Nagy Mihály 80 éves, Takács Miklós 90 éves, Keneszi János 69 éves, Tischler János 69 éves, Juhász József 75 éves, Szécsényi Ferenc 72 éves, Pesovic József 61 éves. Az ünnepélyes ténykedés után a 12 ág a püspöki palotában ebédelt, egy öltözet ruhát s egy pár csizmát kapott.

— **Egy esztendő.** Husvét, Krisztus Urunk feltámadásának magasztos ünnepe a „*Fejérmegyei Napló*”-nak is ünnepe. Husvét hétfőjén, a hó 15-én lesz egy esztendője, hogy a „*Fejérmegyei Napló*” első száma megjelent és midőn ezen emlék-

napot visszaidézzük olvasóink és elvbarátaink emlékeztetere, tesszük ezt halálolt szívvel a mindenható Ur Isten iránt, a ki, mondhatni páratlan sikerrel áldotta meg vállalatunkat. Csak a ki tudja, mily nehézségekkel jár napjainkban helyet teremteni egy hírlapnak, csak az képes megérteni azon nagy örömet, melyet ma érzünk, midőn visszapillantva lapunk pályafutásának első esztendőjére, teljes joggal állíthatjuk, hogy a „*Fejérmegyei Napló*” ma egyike hazánk legelőkelőbb vidéki lapjainak, sőt mi több, az egyetlen vidéki lap, melynek politikai sulya és tekintélye van. Ezt első sorban lelkes vezéreinknek, *Zichy* Nándor és *Esterházy* M. Mária grófnak köszönhetjük, de katolikus polgártársainknak is, a kik már eddig is oly melegen és tömegesen pártolták lapunkat, hogy a legszebb reményekkel tekinthetünk a jövőbe. Hogy a „*Fejérmegyei Napló*”-nak mennyi és mekkora befolyása volt a katolikus mozgalom megindítására, a néppárt megalakulására és ügyünk elmaradhatatlan diadalának előkészítésére, azt itt körülményesen hangsúlyozni lehetetlen, de talán fősúlyos is, mert azt elvbarátaink és ellenfeleink egyaránt tudják. Mi e sorokban csak újra szívből fakadó hálás köszönetet mondunk azon szellemi és anyagi támogatásért, melyben a „*Fejérmegyei Napló*” eddig országszerte részesült és midőn ezt tesszük, megígérjük, hogy ezentul is minden erőnkkel és a legjobb igyekezettel fogjuk szolgálni szont ügyünket, Isten, a király és a haza ügyét! Boldog ünnepeket kívánunk olvasóinknak!

— **A Ferenc rendiek gyászsa.** A szent Ferenc rendiek helybeli kolostorának ismét gyászsa van. Fráter Gerecs Porfirius, a kolostor 74 éves alamizsnaa f. hó 11-én hajnali 4 órákor elhunyt. A boldogultnak halálhíre nagy részvélet keltett a városban, mert mindenki ismerte a tréfás alamizsnást és türelmes foghuzó barátot. Az elhunytnak hült tetemeit ma d. e. helyezték örök nyugalomra a résztvevők nagy sokasága mellett.

— **Kiásott s újra eltemetett régiség.** A nádor-utca befásításánál történt ásások alkalmával a **T ö l t é n y i** ház előtt a munkások egy vörös márványból faragott szoborrészt ástak ki. Senki sem törődött a kiásott régiséggel s így a munkások újra eltemették. Felhívjuk erre az érdeklődők figyelmét a nnál is inkább, mert nem lehetetlen, hogy az illető helyen nem bukkannak-e több történelmi emlékre, mert e helyen volt a régi székesfejérvári várnak egyik kapuja. Különbben is elvárjuk, hogy a városi hatóság intézkedjék a szobor kiásására vonatkozólag. Ennek elmulasztása hallatlan indolenciára mutatna.

— **Járvány.** Felesuthon a toroklob járványezérőleg fellépett. A hatóság részéről a kellő óvintézkedések fogantatosítottak.

— **Egy volt képviselő halála.** T a s s y Béla árvasszéki elnök ma reggel fél 4 órákor hosszas szenvedés után 68 éves korában jobblétre szenderült. A boldogultnak életrajzi adatait röviden a következőkben adjuk: Született 1827-ben a tolnamegyei Györkény községben előkelő családból. Iskoláit Székesfejérvárott, Budapestben, majd Pécsétt végezte. Ez utóbbi helyen érte, mint fiatal jogászt az 1848—49-iki szabadságharc, melynek minden tetovázás nélkül lelkes honvédja lett. A szabadságharc lezajlása után Olaszországba menekült s az ott szerzett magyar légióba **G a r i b a l d i** had-

testébe lépett. Olaszországból mint százados tért vissza 1862-ben rácalmási birtokára. Az újabb alkotmányos korszak kezdetén 1865-ben tiszteletbeli esküdt minőségben lépett Fejérmegye szolgálatába s mint ilyen 1867-ben megválasztott a rácalmási járás szolgabírájává, mely állásától csak 1878-ban vált meg, midőn a rácalmási kerület országgyűlési képviselőjévé választotta függetlenségi programmal. 1884-ig képviselte a kerületet s ezen idő alatt az általános tisztújítások alkalmával **R o z g o n y i** György helyébe Fejérmegye közönsége őt választotta meg árvasszéki ülnökké, mely szolgálat alatt ma reggel fél 4 órákor 4 havi súlyos betagsége után meghalt. Neje néhány évvel ezelőtt hunyt el, családát nem hagyott hátra. Temetése az unitárius felekezet szertartása szerint valószínűleg holnap lesz.

— **Névváltoztatás.** **H a r t e n s t e i n** Sándor duna-adornyi lakos vezetéknévét miniszteri engedéllyel **H o r v á t h r a** változtatta.

— **Visszatérés.** Sárkereszturi levelezőnk írja: Régi, hó vagy teljesült folyó hó 7 én **J u n g** Lajosné szül. **S z a b ó** Juliánának, a ki e napon elhagyván a ref. felekezetet, visszatért az igaz egyház kebelébe. Az apostoli hitvallást **T o m a n n** Antal segédlelkész kezeibe tette le, a ki ez alkalommal lendületes beszédet intézett a megterthes s a templomot a usofolóság megtöltő hívekhez. A megtört anya példáját követte két kiskoru leánya **Juliska** és **Mária** is.

— **Sopron—Székesfejérvár.** A „*Soproni Hírlap*” tegnapi számában a következő különös hirt találtuk: „Tegnap csak lentartással közöltük a hirt, hogy Sopron és Székesfejérvár között a szini szövetekezés létrejött. Ma tegnapi hírlinket mint bevégzett tényt megerősítjük. A két város komolyan szövetségre lép, a tárgyalásokon Sopront **Krótschy** Sándor dr. tanácsos, színigyi referens képviselte. Hogy azonban mely társulat fogja a színházakat birni, még nincs eldöntve, mert az eddigi társulattal (**Veszprémi Jenő**) a székesfejérváriak nincsenek megelégedve.” Ehhez megjegyezzük, hogy Veszprémi már meghalt, társulata pedig nemcsak elhagyta a várost, hanem tel is bomlott, a legközelebbi szeszorra pedig már van társulatunk, a mennyiben **Dobó Vilmos** jön Székesfejérvárra. A két város között kötendő egyezség tehát legteljebb a jövő évben léphet érvénybe. Különbben mi nem tudunk az egyezségről semmit, azt se tudjuk, hogy Székesfejérvár részéről kicsoda értekezett **Krótschy**vel.

— **Halál a kárvárián.** Régi, ismert alak volt **S z ó k e** József 71 éves elaggott tobak, a ki életének utolsó pillanataig, mondhatni, viruló egészségnek örvendett. F. hó 11-én régi szokásához híven d. u. 5 órákor kiment a hosszú temetőnél levő kárváriára, hogy az Ur Jézus kinszenvedése fölélt elmélkedjék. A keresztutat még mindig térdön állva végezte. Este 1/9 óra tájban, midőn az egyik stációtól a másikhoz akart menni, összerogyott s többé egy szót sem szólva meghalt. Temetése ma délután 3 órákor lesz a szömörce-utca 3-ik sz. a. levő halottas házból.

— **Municipiális és állami hatóságaink szives figyelmébe ajánljuk az alábbiakat, azon okból, mert a hivatalnokoknak meg vagyon tiltra belépni a katolikus körbe. A z e n t a i k á t h. kör tagjainak névsorában a következőket találjuk: Elnök **Boromisa** János polgármester; titkár **Csaba** János főszámvevő; igazgató választmányi tagok: **Báai** Dező városi tanácsos, **Gnelminó** Alajos városipénztáros, **Kiss** Simon városi tanácsos, **Matkovits** Lajos főszolgabíró, **Szabó** Lajos adópenztárnok, **Szárvas** Bertalan városi főügyész. Alapítói tagok: A polgármester, a városipénztáros, a főszolgabíró, a főügyész, **Vojnits** Máté szolgabíró. Mit szólnak ahhoz **Fláth** Béné főispán és **Havranek** József polgármester?**

— **A lefelé hajtás tilos.** Ezt a figyelmeztető táblát huzatta a rendőrség ég és föld közs a Kossuth-utca városzháztéri be-

járatánál. Célja a kocsitorlóadásból keletkező veszély elhárítása. Ez nagyon szép és üdvös dolog, de e mellett egy kissé komikus is, mert ha már veszélyes ott a közlekedés, miért késelt ennyi ideig az intézkedés? de még furcsább az, hogy a tábla kifüggesztésének nem találtak más módját.

— **A nádor-utca befásítása.** Városunk rohamos léptekkel halad előre a csinosodás útján. Most már be van fásítva a főutca s remélhető, hogy a nyáron elkészül az aszfalt-járda is, legalább a mi girbe-görbe főuteánkon is lesz valami, a miről elmondhatjuk, hogy jó.

— **Öngyilkosságok.** Két öngyilkoságról értesítenek bennünket: Vaálban Csincs a György a szőlejében felakasztotta magát; Martonvárosan pedig Csörgits István bognár legény a robogó vonat elé fektet szőnyeg halt.

— **Megtagadott jóváhagyás.** A székesfejérvári pincérek betegsúlyozó és temetkezési egyletének alapszabályait a belügyminiszter nem látta el jóváhagyási záradékkal. Az egylet, mint értesülünk, új alapszabályokat fog a miniszteriumhoz terjeszteni.

— **Elítélt okirathamisító.** A szegszárdi kir. törvényszék T. Kovács István cecei lakost öt rendbeli magánokirathamisítás büntette és két rendbeli lopás vétsége miatt 2 évi és 6 havi fegyházra ítélte; a pécsi ítélő tábla az ítéletet megváltoztatta, a mennyiben Kovácsot 3 évi és 6 havi fegyházra ítélte. A curia a másodfoku bíróság ítéletét helybenhagyta.

— Az idei nagypéntek. Ugy esillagászati, mint vallási szempontból az ez évi nagypéntek érdekes évtorduló volt. Az ideai nagypénteken ugyanis a nap körül keringő bolygók, melyek közé földünk is tartozik, azt az állást foglalták el, a melyben Krisztus keresztrefeszítésének napján voltak. 1862 év óta ez évben először ismétlődött ez eset. Azért mondjuk, hogy 1862 év óta, mert a keresztény időszámítás Krisztus születésével és nem halálával kezdődik s így az 1895. évről a megváltó 33 évét le kell vonni. Nagypénteken, vagyis április hó 12-én reggel 4 óra 30 perckor a hold keresztelte a Szűz pályáját és egy óra hosszat elfedte.

Női ruha varrónő, ki igen szépen, csinosan és elegánsan tud varrni Journal után, ajánlja magát a mélyen tisztelt hölgyközönség figyelmébe. Mindennemű varrást elfogad háznál és házon kívül. Lakása: Székesfehérvár, kert-utca 6. szám alatt.

Irodalom és Művészet.

— **A székesfejérvári kath. nagygyűlés története,** kibővíve a katolikus körök szervezésére vonatkozó adatokkal megjelent 10.000 példányban. A 48 oldalos füzet magában foglalja a nagygyűlésen elmondott összes beszédeket és a néppárt programját. Megrendelésre 200 drb. 14 frt, 100 drb. 8 frt, 50 drb. 4 frt 50 kr., 25 drb. 2 frt 30 kr., 10 drb. 1 frt. Minden tíz darab után egy tiszteletpéldány. Egy példány ára 15 kr. 50 darabon felüli megrendeléseknél a füzetek portómentesen küldetnek. *Kapható a „Fejérmegyei Napló” kiadóhivatalában Székesfehérvárott.*

— **A „Herkó Páter”** kath. élelappolyó évi 14. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelappolyó olvasóink figyelmébe. A „Herkó Páter” előfizetési ára egy évre 4, félévre 2 frt. Szerkesztője Markos Gyula, a Kath. Örtűzek ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, zsidó-utca 7.)

Közgazdaság.

A vetések állása s még valami.
(y.) A vetések állásáról: eddig befolyt kimutatások nem épen kedvezőle-

nek. A buza jól telett át s noha a rozsa helylyel közel kipállás folytán szenvedett, ha a hegyekben megülemlett mesés hőmennyiség rohamosan nem olvadt, az őszi vetésekkel meg lehetnének elégedve. Jelenleg csak azt óhajtjuk, hogy jobbra forduljon az időjárás s gazdáink, — a rendes időtől amugy is 4—5 héttel elmaradt tavaszi munkájukat mielőbb befejezhessék.

Isten áldásával tehát legalább is jó közepes termést remélhetünk.

De mit használ a gazdának még a legnagyobb Isten áldása is, ha évek óta tervszerűen a kupeczek és nagyiparosok hűbérévé tétetett a mezőgazdaság és a mezőgazda; annyira, hogy midőn már gabonát olcsón venni nem lehet — éhes sáska-hadként rohanják meg a börze ágensok a jómódu és jóhiszemű gazdát s igérve óriási nyereséget, addig ostromolják csellel, fortélyllyal, hazugsággal, míg lépre kerül — s tönkre nem teszi magát a differenciális börze játékon.

A mitől Európaszerte féltek a gazdák: az amerikai gabona behozataltól, nem kell többé oly nagyon tartani, mert ez évről évre csökken. Mig 1893|94 év ugyanazon időszakában már csak 37.7 millió hektoliter jött be. Tehát 1892-től 1895-ig majdnem 11 $\frac{1}{2}$ millió hektoliterrel csökkent Amerika gabonakivitele.

Nos de a liberális kormány és engedelmessé pártja gondoskodott arról, hogy ebből a magyar gazda hasznot ne húzasson; mert megkötötte Oroszországgal a vámszerződést, s ennek áldását úgy érezzük, hogy azóta az orosz gabona behozatal hozzánk, illetve Európa nyugati államaiba 9-21 millió hektoliterrel emelkedett; mert mig 1892|93 ban csak 16-95 milliót vitt ki Oroszország, ez idén már 26-16 millió hektoliterre szökött fel kivitele és félő, ha jövő termése a mi jelenlegi kilátásainkat megközelíti, kivitele is tetemesen megnövekszik és ez által gabonaáraink még jobban le fognak szállani.

S mit tesz ezzel szemben a liberális kormány és pártja? — A saját s a zsidóság bérenc lapjaiban magyaráztatja, hogy a fentebb elősoroltok, mint a csecsemő, oly ártatlanok a gabona árak csökkenésére s hogy azt előbb okozza a Duna, mert nem fölfelé, hanem lefelé folyik.

Tudjuk mi is, hogy a silány gabonaárakat egyéb okok is szülik s többi közt ezek nem utolsója a nagykereskedők és nagyiparosok szolidaritása s bérelt sajtójuk hangulatcsinálása. De hogy az idegen államok csaknem korlátlan gabona behozatala semmiféle befolyással ne legyen az árakra, már ezt se Bánffyinak, se Festetichnek soha el sem hisszük.

A mit multkori cikkünkben állítottunk — az ime bekövetkezett, Bánffy baba Dessewffy Aurél grófnak kereken kijelentette, hogy nem csak nem megy el a gazdák bankettjére, de még a kormány képviselőt nem küld el a kongresszusra. Előre úgy láttuk ezt s nem lepett meg azért, mert az egész szabadelvű pártot, kormányostul, oly aranykapcsokkal erősítette magához a kapitalizmus; hogy attól, ha akarna is, — pedig dehogyan akarja, — soha többé nem szabadulhat.

De ez még nem elég, mert ha csak eddig volna, őszinteséget rejtene magában s hol maradna akkor az obligát liberális képmutatás és hazugság? Következett tehát a liberális lapok felvonulása. Ezek persze nem azt mondták, hogy pártjuk egy napig sem élhetne meg a kapitalizmus és merkantilizmus kegyelem kenyere nélkül; hanem inkább rugnak egyet a gazdaközönségen. Azzal állanak elő, hogy a kongresszus pártcélokat szolgál és az importált német agrarizmus mellett »a néppárt sötét aklába» akarja terebni a magyar gazdákat s ehhez szükségelné »cégerül« a kormányt s kívánja, hogy ez a maga presztizsével fedezze határozatait.

Mi erre röviden csak azt feleljük, hogy a magyar gazdákat nem kell sehovala terelgetni, saját egészséges érzékek majd megsegíti őket utjokban s biztosan oda juttatja, a hol sem buzavám megtérités, sem börzeágens nem férhet hozzájuk; presztizsét pedig a kongresszus csak onnan kívánhatna, a hol presztizs van és soha sem keresné, a hol tényleg nincs.

— **A magyar konverzió elszámolása.** A bécsi lapok állítólag budapesti forrásból adnak hírt arról az értesülésükről, hogy a magyar járadék konverziójából eredő haszon elszámolását még ebben a hónapban publikálja a Rothschild csoport. Hozzáteszik azonban, nem tudni mi célből, azt a megjegyzést, hogy e hasznot sem az osztrák hitelintézet, sem a magyar általános hitelbank nem veszi be az ideai első félév mérlegébe.

— **A XII. tenyészállatvásár forgalma.** A mult napokban Budapesten tartott XII. tenyészállatvásárra felhajtattott 339 szarvasmarha, 205 juh, 240 sertés. Hladatott 119 szarvasmarha 31.012-82 frt, 86 juh 4968 frt és 37 sertés 2000 frt értékben. Az eladók közt szerepel nagyvárosi Zichy János (3 üsző 800 frt.) A vevők közt pedig az ercsi uradalom (1 bika, 450 frt), Lyka Dóme (Pázmánd, 1 bika 275 frt.), Nádasdy Ferenc gróf, (21 kos, 1495 frt) és dr. Pick Gyula (Rácalmás, 4 kandiszno, 240 frt).

— **Az „Apolló” irodalmi és nyomdai részvénytársaság** igazgatósága elhatározta, hogy a társaság alaptőkáját 1400 drb 100 frtos részvény kibocsátása által 200.000 frtra emeli fel. Az új részvények közül 600 drbot névértéken a régi részvényesek vesznek át, míg a további 800 drb 110 frt árfolyamon aláírásra bocsátatik. A 110 frtból 100 a részvénytökhöz, 10 frt a tartalékalaphoz fog csatoltnai. A társaság az új tőkét Rottenbiller-utcai telepének nagybirtására, modern nyomda és a sokszorosítási ágak körébe vágó műintézet berendezésére és új kiadványok megindítására fogja fordítani. A társaság első üzletének eddig elmúlt időszakára már 10% tiszta nyereséget hozott, ami fényes eredménynek mondható. (Új részvényeire május hó 10-ig fogad el előjegyzéseket az igazgatóság.) E társaság finanszírozza a „Magyarország Vármegyei és Városai” című nagyszabású monografikus munkát is, melyet tudvaivölge a belügyminiszter az összes törvényhatóságoknak, a kultuszminiszter pedig az összes tanfelügyelőknek, tankerületi főigazgatóknak és az egyházi főhatóságoknak a legmeloegében ajánlott. Ugyanóság a társaság kiadásában jelenik meg a XV-ik évfolyamukát járó „Magyar Pénzügy” és „Magyar Kereskedők Lapja” című kitűnő és elterjedt szaklapok, továbbá a „Pénzügyi Compass”, „Gazdák”, „Évkönyve” és a „Kereskedők Évkönyve” című folyóiratok. Az igazgatóság, mely jelenleg Budapesten, Kerepesi-ut 32. sz. alatt van; május 1-én költözik át Rottenbiller-utca 56. számú házába.

Fehér kenyér.

Tisztelettel értesitem a n. érd. közönséget, hogy a legkittünöbben berendezett

sütő-üzletemben

(Szent-István-tér 2. szám, a plisspöki templom melletti Trummer-házban) az ünnepek alatt is elfogadok sütéseket

reggeli 9 órától d. u. 3 óráig,

hol 3 sütökemence áll a t. közönség rendelkezésére.

A legjobb és legszebb sütemények, mákos-, diós- és tiszta kalácsok mindenkor jutányosan kaphatók.

A m. tisztelt közönség pártfogását kéri illő tisztelettel

Csernay József.

Egy tanuló felvétetik!

Rosa kenyér.

Diós- és mákos-kalács.

Fehér- és vajszalagkenyének.

Az influenza-szezonban ajánlatosak s jóknak bizonyultak a

Mörath-féle szeletkék

(Steirische Graupenzeltchen),

mint a leghathatósabb feloldószert köhögés és rekedtség ellen (még ha idült is); a gyomornak teljesen ártalmatlanok, sőt étvágyat gerjesztők.

Nagys. *Mörath Tivadar* gyógyszerész urnak Grác.

Az Ön által nekem küldött szeletkéket (**Graupenzeltchen**) köhögés, rekedtség, a torok krónikus bántalmái és a lég-utak bajai ellen gyermekeknél és felnőtteknél egyaránt sikerrel alkalmaztam. Még tüdő-tuberkulózisnál is, előhaladott stádiumban, azok alkalmazásával könnyebbülést értem el. Kérek tehát további 3 tucat dobozt címemre küldeni.

Trofaia, 1895. évi február hó 2-án.

Tisztelettel: **Dr. EHRlich VILMOS.**

Egy doboz ára **10 kr.** — Kapható minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben, valamint minden kereskedőnél. Hol esetleg raktár nincs, ott küld a feltaláló, *Mörath Tivadar* gyógyszerkereskedő Grácban 1 korona előleges beküldése után 5 dobozzal díjmentesen. Továbbá Török József urnál Budapest; Desemann urnál Bpest; Molnár és Moser urnaknál Bpest; Koronaherceg-utca 9.; Neruda urnál Bpest, Hatvani-utca 9.; Csanyi urnál Kassa; Vértés urnál Lugos; Rothschnek urnál Debrecen; Baruch urnál Miskolc; Földes Kelemen urnál Arad.

Elárúsítók keresetnek.

Különösen figyelni kell Mörath gyógyszer. aláírására.

Kneipp vizgyógyomód Gödöllőn,

a »GIZELLA«-fürdő helyiségében.

A magyar Versailles-ben, a paradicsom szépségű Gödöllőn, tehát egy órányi távolságban Budapeستől, a f. év nyarán egy öt holdnyi pompás parkban fekvő fürdőben, mely a vasuti indóháztól pár perenyire fekszik, rendszeres

KNEIPP-KURA

rendeztetett be egy fővárosi, kiválóbb nevű orvostudor szakvezetése alatt. Ezen kurára ugy az ottani kütünöz viz, va-

A Kneipp-féle vizgyógyomód javulva van következő betegségeknek:

idegesség, álmatlanság, testi elgyengültség, gyomor-, bél-, lép- és vesebaj, aranyér, emésztési zavarok, vérszegénység, szélütöttség, kezdődő tüdővész, ideges jellegű szivbaj, elhízás, különféle nőbajok stb. stb.

laminat a fejedelmi vidék is felettebb alkalmas, mivel a vendégek a tágas fürdőparkon kívül a királyi kertekben is sétálhatnak, s a félóra eső híres bosnyói kőgyhelyhez, árnyas erdőkön keresztül kirándulásokat tehetnek.

A kik tehát Kneipp-kurát használni óhajtanak, azt a legkorrektebb formában, a fővárosi közéletben, a kies Gödöllőn fellelhetik.

Lakás és étkezés a községben, vagy akár a fürdőben is igen jutányosan kapható, úgy, hogy az egész ott tartózkodás igen olcsó.

Ezek iránt előzetesen a fürdőtulajdonos is intézkedik levélbeli megkeresésre.

AZ IDÉNY MÁJUS HÓ 20-án NYILIK MEG.

Gödöllő, 1895. március havában.

A GIZELLA-FÜRDŐ igazgatósa.

Tejtermelő gazdaközönség figyelmébe.

Miután a tejes kannák cinezése és javításával felhagyok, van szerencsém a nagyérdemű tejjazda közönség becses tudomására hozni, hogy ezen vállalatot **Knezits Imre** bádogos mesternek adtam át, kit mint ebben teljes szakértőt a nagyközönség kegyes pártfogásába ajánlok.

Schlammädinger Alajos.

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönséggel tudatni, hogy a fenti vállalatot Schlammädinger Alajos urtól átvettem s azt tovább folytatom. Midőn ezen körülményt a mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozom. egyuttal vagyok bátor minden, a bádogos szakmába vágó munkák szilárd és pontos elkészítésére magamat ajánlani.

Szolgálatkész tisztelettel

Knezits Imre

bádogos mester

Székesfehérvár Jókai-utca 20. szám

Ugyanitt egy tanuló felvétetik.

A tavaszi idényre: Bel- és külföldi ruhakelmék, fekete és színes selymek, diszítések, vászon, Chiffon és asztalneműk, függönyök és szőnyegek a legremekebb s legdusabb választékban érkeztek meg

STEININGER SÁNDOR divat-üzletébe, Nádor-utca 19.

Ruhák gyors és izléses elkészítése elvállaltatik. Pontos kiszolgálás a legjutányosabb árakon!

Magamat a n. é. vevő közönség b. figyelmébe ajánlva, kérem szives pártfogásukat.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek s mintákat kívánatra választás végett bérmentve küldök.

Megjelent
a kath. nagygyűlés
története.
Kapható 15 krért
a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ”
kiadó-hivatalában.

FÜSTER IMRE.

kárpitos és butorgyáros
Székesfehérvár, sas-utca 16. sz.

Ajánlja
30 év óta fennálló
dúsan felszerelt
BUTORRAKTÁRÁT.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU
háló, ebédlő, szalon és uri szobák
berendezése művészi kivitelben
mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő
alatt izélesen, jutányos áron készíttetnek.

Antik, rokokó, barokk-stylú butoradarabokat
saját rajzolóink tervei szerint faragnak.

Butortermeink bármikor megtekint-
hetők és a nagyközönség rendelkezé-
sére állanak.

Liebing Richárd toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi es.
kir. koroskedelmi törvényszék és a bécsi
13. ker. es. kir. városi kiküldött járás-
bíróság hitos szakértője és becselője

Bécs, ¹³/₁₀ Speizingerstrasse 66.

kizárólag csak toronyórákat készít,
templomok, városházák, kastélyok, lak-
tanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a
legujabb és legjobb konstrukciói szerint
és szolid kivitelben. Hasonlóképen el-
vállalja toronyórák javítását is, községe-
knek pedig részletfizetéseket is en-
gedélyez.

Költségvetések díjtanok.

A társulat csak rövid ideig fog Székesfehérváron tartózkodni.

Legjobb idomított szabadon és lovagló-paripák.

Olaszországi nagy sport circus.

Igazgató: CORRADINI FERENCZ Turinból.

Székesfehérvárott, a vásártéren, ma és mindennap 8 órakor este

DISZELŐADÁS

egészen új és iger mulattató műsorral.

A jelenkor legkiválóbb művészei és specialistáinak felléptével.

Nagyszerű mutatványok! Előadva a legjobb lödönitítés, magas lovagló-iskola, tornász-
ballet, bohózat, equilibristika, némajáték, stb. terén. — Különösen kiemelendő Corradini Ferenc igazgató
Turinból. Európának legkiválóbb lödönitője, egészen új általa feltudált és a maga nemében páratlan lö-
dönitő-darabokat produkál, melyek Európában a legnagyobb feltűnést keltették.

A szünetek a legkiválóbb magyar bohócok és három Dummer August produkcióival lesznek kitéltve.

Saját 15 emberből álló zenekar.

BŐVEBBET A FALRAGASZOK.

Helyárak: Zártszék (számozott hely 1 frt. — I. hely 70 kr. — II.
hely 40 kr. — Karzat 20 kr. Tíz éven aluli gyermekek és katonák őrmestertől
lofoló: Zártszék 50 kr. — I. hely 40 kr. — II. 25 kr. — Karzat 15 kr.

Nagyérdemű közönség! Nekünk nem szokásunk óriási reklámot csinálni, vagy túlságosan ígérni,
mert megvagyunk róla győződve, hogy a n. é. közönség társulatunk előadásával teljesen meg lesz elégedve
és biztosítjuk, hogy ily jól szervezett társulat még Székesfehérvárott nem létezett, továbbá vagyok bátor
a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy társulatommal csak rövid ideig fogok Székesfehérvárott tar-
tózkodni, miért is kegyes pártfogását és számos látogatását kérve maradtam teljes tisztelettel

Thaler Ede,
titkár.

Pinzer Henrik,

üzletvezető, 1848—49-ben houvédítiszt, szolgált a veszprémi 6-ik zászlóaljnál.

Corradini Ferenc,
igazgató Turinból.

STOWASSER J.

esasz. és kir. udvari és hadseregi szállító, hangszergyáros
Budapest, II. kerület, Lánchíd-utca 5. szám.

Saját gyártmányu fuvó-, vonó- és ütő-hang-
szerek, kitűnő erős hangu

cimbalmok

és azok alkatrészeiről nagy képes árjegyzék
kivánatra ingyen és bérmentve.

Tűzoltói, községi zenekarok és más zene-
egyesületek felszereléséhez szükséges fuvó- vagy
vonó hangszerek a legolcsóbb árban és legelő-
nyösebb fizetési feltételek mellett.

Mindennemű hangszerek és
harmonikák javítása a legolcsóbb
árban eszközöltetnek.

Elpusztíthatatlan erős orgona-hangu harmonikáról külön árjegyzék kérendő.

Községi dobok.

ÉRTESÍTÉS! Tisztelettel értesítjük a helybeli és vidéki nagyérdemű közön-
séget, hogy vászon-, kész fehérmű és menyasszonyi kelengye
raktárunkat 1895. évi május hó 1-jétől kezdve ideiglenesen
Kossuth-utca Szelke-féle házban, a volt Csernaya-féle péküzlet helyiségbe tesszük át,
hol a raktáron levő összes áruk továbbra is gyári áron árusítatnak el. Tisztelettel
özv. Hanel Antalné és Schwanner.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdája gyorssajtóin Székesfehérvárott.

FELTÁMADUNK!

Feltámadt Krisztus e napon,
Hogy az ember vigadozzon;
Mert él, ki értünk meghala,
Feltámadt, ki sírban vala!

Egyházi ének.

HUSVÉT

A „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ“ HUSVÉT-ÜNNEPI MELLÉKLETE.

Tu devicto mortis aculeo,
Aperuisti credentibus regna
Coelorum.

Hymn. S. Ambrosii.

Husvétkor.

*Oszladozik már az éjjel
S vele együtt kínzó bánat . . .
Tovaterjed szerte-széjjel:
Aki meghall, az föltámadt —
S fölzeneg a dal, fölzeneg zúgva:
Alleluja, alleluja!*

*Föltámadott, jut az ellen,
Mint füstfelhő tovalebben;
Óriul, vigad a hívő nép,
Údobe merül mind, ki nem vet —
S fölzeneg a dal, fölzeneg újra:
Alleluja, alleluja!*

*Rajta! Zengjünk Istenünknek.
Adjuk Nekí mi szívünket.
Kí szeretettel s hall érellünk.
Kik alleu úgy veltünk.
Zengjen a dal, zengjen zúgva:
Alleluja, alleluja!*

*Nem vellegek kemény halál,
Mely előbb oly erős valál,
Fölkelt s győzött e mord vészzen:
Oh jöjjelek áldni készen.
Zengjen a dal, zengjen újra:
Alleluja, alleluja!*

*A kesergők, és az árvák,
Údvókel csak Tőle várják.
Kítől félnek a bős rémek,
Kí békét ad Ó népünk —
S fölzeneg a dal, fölzeneg zúgva:
Alleluja, alleluja!*

*Megszabadít, ha levettek,
Ol imádni jertek, jertek.
Kítől akkor is áldás vár,
Hogyha nyugszol a sírban már —
Zengjen a dal, zengjen újra:
Alleluja, alleluja!*

*Jézusunk! mi hős vezérünk,
Támaszd föl a sírból népünk,
Tőjted szét a bilincseket,
Miket rá az inscel vetett —
S dal fog zengni, zengni zúgva:
Alleluja, alleluja!*

LOVÁSZ FERENC.

VIRÁGFAKADÁSKOR.

Szeretem a tavaszt. A mikor szerte-foszlik a szürke kőd, eltűnik a hó s az aranyos napsugár langy melegje végig csókol hegyet, völgyet, hogy életre ébresszen fát, bokrot, virágot; mikor újra zajra kap az erdő némasága s madárnóta tölti be a levegőt: nem egyedül a természet ébredését köszöntöm én.

Mintha a lelkemben is valami változást éreznék; mintha a nap sugára oda is bekandikálna fagyot engesztve, meleget osztogatva; a lelkem meg befogadja a fényt, mohón szívja magába melegjét és megtermékenyül. Fogékony lesz a benyomásokra, fogékony a külső hatások ellenében. Gondolat gondolatra támad, érzés érzésbe olvad át és mintha az élet terhe is könnyebbé válnék.

Ezért szeretem én a tavaszt.

Bejárom a ligetet. Téli esendjét zajró zsiabongás váltotta fel. Munkás kezek fákat nyesegetnek, bokrokat tisztogatnak, földet forgatnak. S a hogy a ragyogó nap rájuk önti jótékony meleget, szeretünk benézni a fába, benézni a bokorba, benézni még a picike mag belsejébe is és látni, figyelemmel kísérni az atomok munkáját, a sejtek életre zsendülését.

Mert idekiűn még nem veszek észre semmi különösöt. A fa még pusztán mered az égnék, a bokrok ágait nem lopte el a levelek zöldje és a magnak páncélos még a burka, hanem ott belül, ott már pezseg az élet. Forr, erőre kap a legkisebb részecske is. Lassan-lassan megduzzad a fának képe, rügyet hajt a bokor ága, kipattan a magnak burka és majd ha kevés hetek múlva a kőza szellő átsuhan a tájon, lomb küszönti a fákon, zöld levél a bokrok alján és virágbimbó a mozzók térségein.

A természetnek rendje ez. Az erő érvényesülni, célhoz jutni akar, az életnek pedig — hogy valódi élet legyen — kifelé kell nyilvánulnia. Mert mire való volna a fa, ha gyümölcsöt nem teremne; mi célja a bokornak, ha lombját ki nem adná és mit érne a mag, ha bimbót, virágot nem fakasztana? És ha megnyested a fát, megtisztítottad a bokrot s földbe dugtad a magot: balgaság volna azt kívánnod, hogy a fa ne gyümölcsözözzék, a bokor lombtalan maradjon, a mag ki ne keljen. Ha nem akarod is; a fa gyümölcsözni fog, a bokor magára ölti lombkötösét s a magocska virággá izmosodik. És betelik a lég drága illatával, lombos ág árnyán esiesergő madárnótával — szóval megnyilatkozik az élet mindenfelé győtrődő, küzködő emberszívek vigaszára, örömére . . .

Ime. A természet tanít reá, hogy az erő érvényesülni, célhoz jutni akar s hogy az életnek — hogy valódi élet legyen — kifelé kell nyilvánulnia.

És rávetem a tekintetemet az emberek zsiabongó sokaságára, belenézek a társadalom forrongó kráterébe és hallom a tagadás szavát. Milliók kiáltják felém: Nem igaz; az erő nem akar céljához jutni. Balgaság; az életnek nem kell kifelé nyilvánulnia!

Századvégi társadalom — érzem, tudom — ninesen igazad. Századvégi emberek — érzem, tudom — hogy nyomorult csuf-ság, a mit felém kiáltotok. De ti tényekre hivatkoztok. Kézen fogtok, bevezettek az élet piacára: ime lásd! Es én a lélekvásár tompa morájában kénytelen vagyok igazat adni nektek.

Csakugyan. A mi lehetetlen a természet rendjében, az közöttünk — emberek között — lehetséges. A mag a földbe vész virágtalanul, a tiszta bokor lombtalanul áll s a megnyesett fa meddő marad . . .

Mindaz, a mit a szülők legtisztább szeretete lelkünk földjébe ültetett; mindaz, a mit a templom és iskola együtt és külön megtisztogatott, megnyesegétt: a szépnek, jónak és igaznak önzetlen szeretete betölti lelkünk egész valóját s gazdag kincs gyanánt magunkkal hozzuk az élet piacára. Miért?

Azért, hogy a mag virággá izmosodjék, hogy a bokor belombosodjék, hogy a fa gyümölcsessel terhesüljön.

Azért, hogy a mi erő duzzad bennünk, érvényre jusszon. Azért, hogy a gondolat tetre, az eszme cselekedetre, lelkünk összes nemes tartalma életre valósuljon.

Azért, hogy az élet ne legyen esínált virág, festett dekoráció, hanem élő élet, mely a lélek tiszta, nemes talajából hajtsa gyökereit! . . .

Oh, de hol találok én mindezt a mai társadalomban? Hol érvényesülését, életre valóságát mindannak a szépnek, jónak és igaznak, a minék szeretetét — a hogy előbb is mondtam — magunkkal hozzuk a szülői ház megszentelt templomából s a mi — ne tagadjátok — még most is ott benn forr és pezseg lelkünk mélységes rejtekében keresve az utat a kihatásra hiába . . . Szóljatok, hol?

Keresem a szalónok illatos légkörében; keresem a műhelyek siketítő zajában s a kereskedők asztalánál; keresem lenn a kunyhók szürke félhomályában, hol a gond és nyomor édes testvérek és kutatom a tudományok katedráin, az irodalom és művészetek csarnokaiban; keresem a politikában és keresem mindig és mindenütt. De nem találok sehol.

Csak egyet találok.

Találom azt, hogy minden szavunk, minden tetre érett gondolatunk, minden cselekedetünk nem arra munkál, hogy forrást nyissunk lelkünk nemes tartalmának, molyen át az kiömölve, megöntözze és termékenyítse életünk meddőségét. Nem. Mi álarcot viselünk. S csak azért beszélünk, azért cselekszünk, hogy lelkünk ragyogó világát minél jobban betemethessük, elrejt-hessük, hogy abból sem mi, se mások mitse lássanak, mitse tudjanak . . .

Szívünkben ég a hitnek, vallásnak kioldhatatlan vesztalángja és mellettük ott világol a meggyőződés, a jellem, a becsület, a tiszta erkölcs és minden nemesnek csilgáglányo. Mind megannyi erő, mind megannyi ültetett mag, tisztított bokor, megnyesett fa arra hivatva, hogy érvényesüljön,

virágozzék, lombosodjék, gyümölcsözzék, szóval, hogy életre valósuljon.

Es mit látok?

Látom azt, hogy nyomorultak vagyunk. Látom azt, hogy hitűnket, meggyőződésünket szégyeljük a világ előtt megvallani; restelünk kalapot emelni a kereszt s térdet hajtani az oltár előtt. Látom azt, hogy az ellenfél támadása, gunyosolya előtt gyáván összezsugorodnak és hallgatnak akkor, mikor apáink hitét a hazug vádak és ocsmány trófiák piszkos sarával meggyalázzák. Sőt néha — sokszor tovább is megyünk — és ha, ha az érdek úgy kívánja, eldobunk magunktól hitet, vallást, meggyőződést — mindent.

Látom azt, hogy újra utjuk a jellemet, áruba bocsátjuk becsületünket, erkölcsünk tisztaságát. Ki ad többet érte? S a ki a legtöbbet igéri — odaadjuk neki. Kacagva, nevetve végig gázolnak az erkölcsi rend összes törvényein és leszűnik emberek hit, meggyőződés, jellem, becsület és erkölcsök nélkül. Egy lebbenéssel följutunk a poleok, méltóságok legelszjére és száználmas mosolylyal nézünk azon kevesekre, kik többre becsülik lelkük a legszontebb kincseit, mint az ezek árán szerzett méltóság nyomoru koncait és nagyobb boldogságnak tartják a kincsekkel a szegénységet, mint a kincsek nélkül a milliókat . . .

Szomorú valóság. Látom én, látjátok ti. Senki sem tagadhatja. És én készséggel ismétlem: Igazad van századvégi társadalom! Igazatok nektek is századvégi emberek!

Csakugyan. A mi lehetetlen a természet rendjében, az közöttünk, emberek között lehetséges. A mag virágtalanul vész a földbe, a tiszta bokor lombtalanul áll, a megnyesett fa meddő marad. De gazdagon, ijesztő gazdagon nő és szaporodik helyettük dudva, méregvirág, penész, vackor — mindaz, a mi életet öl és halált terem.

Es aztán tévedtünk is. Messziről mezőnek látjuk a társadalmat, mely harmatban fürdik, virágokkal ékes, illattól terhes. Csak a mikor rajta állunk, vesszük észre, hogy ingoványra léptünk; hogy a mit fűnek néztünk, az hínár; hogy a mit virágnak gondoltunk, az méregkehely és a mi fölszáll abból, nem illat az, hanem lélekölő bűz. Az iszap meg huz, huz bennünket magába és mi süppedünk, süllyedünk egyre jobban, egyre mélyebbre. S mikor már nagyon mélyen vagyunk, a vergődés végső porceiben

megundorodunk a piszkos haláltól, fölkel az élet vágya bennünk; menekülni, élni szeretnénk és segítségért kiáltozunk . . .

De ki hallja meg a kétségbeesés szavát? Ki fog bennünket megmenteni? . . . Ti nagytrófi, nemes szellemek, kik — oh mily kevesen — lelketek gazdag kincseivel életre valósult erővel itt jartok közöttünk: hallgassátok meg a kérőnek szavát!

Fogjátok kézen a süllyedő társadalmat, vezessétek ki az erkölestelenedés ingoványából a hit és erény tiszta s biztos talajára. Tépjétek ki korijóban a dudvát, a gázt, — mindent, mi a többi nemes növény egészséges fejlődésének útját állja és tiltassotok, tisztogassotok, nyessogessetek, hogy a mag virággá izmosodjék, a bokor bolombosodjék és a fa gyümölcsessel terhesüljön.

Hogy társadalomban, politikában, eszládi szűkkörben, — mindenütt és minden felé a gondolat tettre, az eszme eselekedtre, lolkünk összes nemes tartalma életre valósuljon!

Hogy az élet ne legyen csinált virág, festett dekoráció, hazug szemfényvesztés, de legyen élő élet, mely a lélek tiszta nemes talajából hajtsa gyökereit! . . .

Az aranyos napsugár langy melegében, az ébredő természet ragyogó világában, mikor újra zajra kap az erdő némasága s madárnóta, virágillat tüli be a levegőt — ez jutott eszembe.

Ez jutott eszembe — virágfakadásokor.

Szemlér Ferenc.

A világ folyása.

Ma mindenütt fennen dicsérnek
Tiptartak tegnapi mint a férgyet,
Vesztett hírem lesz holnap költve:
Felednek aztán mindörökre.

*

Mindenki saját házat nézze, a világot majd Isten nézi.

*

Házassalek legtovább ugy maradnak békében, ha az egyik vak és süket, a másik néma.

*

A ház nem ékíti az asszonyt, az asszonynak kell ékítenie a házat.

*

Gonosz gyermekek istenfélővé teszik az apát.

*

Egy gyermek: feltett gyermek; két gyermek: játszótárs; három a legjobb.

Weiss A. M.

Néppárti szózat.

Dallama: „Hazádnak rendületlenül!”

Pártodnak rendületlenül
Légy híve honi nép!
E párt honért a hitét hevül
S a néperért sikra lép.
A többi pártan e kívül
Nincsen számodra hely,
Ha bárki és bármit mivel,
Néppártba kelni kell!

E párt a földért küzd, melyen
Apád vére folyt,
S hitét, a melyhez tőgedet
Egy czedév esatolt.
Ezért küzdöttek itt a hős
Honszerzők hadai,
És törtek szét pogány igát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozók
Te szent zászlóidat,
Mi, hit-honért véráldozók
A hosszú harc alatt.
És annyi balszerencse küzt,
Oly sok viszály után
Megfogya bár, de törve nem,
Él még nép e hazán.

S e nép a nagy világ előtt
Ma mint egy párt kiált:
Egy ezredévi szenvedés
Kér életet vagy halált.
Az nem lehet, hogy annyi sziv
Ontson hiába vért
S keservben annyi hiv kebel
Szakadjon hit- s honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő
S oly szent nép-akarát,
Hiába sorvadozzanak
Egy pár hitlen miatt.
Még jöni fog, még jöni kell
A jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
A néppárt ajakán.

Vagy jöni fog, ha jöni kell
A nagyszerű halál,
Hol a temekkezés felett
Egy ország vérben áll.
S a sírt, hol nemzet süllyedett,
Népek veszik körül,

KRACH.

írta: TIGRÁNÓ.

Ádámól és az 6 hitestársától, született Évától kezdve mostanig, minden rosiban a zsidók voltak tanítómestereink. Noétól tanulunk bort inni; (ezt megis tanultuk becsületesen) Jákóbtól megtanultuk a leánykerést; Putifárnétól a kacsintást, esábitást és a becsületes emberek frakkszárnyának letépését; Dávidtól a házasságtörést és adóságot elhanyagolását; Pilátustól a mindentől ügyes kézmosást; Judástól az árulást és unokáitól megtanultunk börtén játszani.

A börzejátékot nem bírtuk egészen eltanulni; azért nem is igen értünk hozzá. De mivel az ember rendszeren azt szeret játszani, a mihez legkevésbé ért, tehát játszunk a börzén is, mig be nem tük a krach.

Mi is lehet az a krach?

Már dr. Diogenes is kénytelen volt el-mélni a krach teoriájáról, midőn rendezetlen financiai ügyei egy hordóban lakni kényszerítették. Croesus midőn a máglyára tették, hangosan felkiáltott: Oh Sólón! — beütött a krach! Midőn aztán a kíváncsi Círusnak elmondta, hogy mi az a krach, Ázsia legyőzője annyira megijedt e szótól, hogy azonnal szabadon bocsátotta Croesust. Croesus után a cigányokat érte a legnagyobb krach Nagy-Idánál. Ezt még most is emlegetik.

Kicsinyben minden embert érhet krach az életben. Midőn az ember zsoe üres, tárcája üres, hitele nincs, jövedelem-forrásai

bedugulvák, a pumpolás legfinomabb alkalmazása sem jövedelmez: ez *privátkrach*. Ez krach zsebkidrásban. Előkelőállásu, dús-jövedelmű emberek pl. a tanítók, mindig privátkrach alatt állanak. Az 6 aktívajuk: a nyole boldogság közül a negyedik; állásukkal összekötött személyes hitelük végtelenül nyulik — *scheinban*; banknotáinknak kótázója pedig a mélyíttkü jövő.

A „krach” szónak külön nyelvtana van a legesodálatosabb szabályokkal. A krach felsőfoka ennek a szónak: nincs pénzem. Alapfok — nincs pénzem, középfok — svare vagyok, felsőfok — krach. A nyelvtanban szinte elenyésznek az „aktív” esetek a „passzív” mellett. A „van” megszűnik a krachnál segédige lenni, mert a „van”, nagyon kevés embernek van. A birtokviszony teljesen hiányzik, mert nincs birtok. A „krach” igeahíjlása pedig a világon a leggyyszerűbb. Csak jelen és jövő ideje van. Jelenidő: én nem tudok fizetni, te nem tudsz fizetni, ő nem tud fizetni.

Jövő ideje: licitálnak.

De térjünk a tárgyra.

Mi az a krach?

A krach — Newton nehézkedési törvénye: az idők terheiről és a nyomor súlyos voltáról.

Vagy még szabatosabban:

A krach — három napig nyervogó katzenjammer a spekulációban. — Végelgyengülése a tárcának, gyászjelentése az ezreseknek.

A krachnak számokban kifejezett ér-

téke valamivel több, mint a „nóbel 21”-ben csinált fuvel.

Levelek jönnek New-Yorkból, levelek jönnek Párisból, levelek jönnek Hamburgból, levelek jönnek Rátótról: öt percent, 10—20—25 percent osés. Váltak vissza jönnek, levelek visszajönnek, az emberek őszo-vissza futkároznak, rősvény az örögnök sem kell, mindenütt sóhaj, könny, hajtépés, ájulás — pisztoly —. New-Yorkban óvást emelnek, Párisban óvást emelnek, Hamburgban óvást emelnek, Rátóton óvást emelnek — és az egész világ Rótschuldittől kezdve Stigliesz & Co.-ig egy nagy váltó ó v a t o l a s. Ez a v i l á g k r a c h.

A világkrach az üzérkedők és spokulációk epidemikus kolerája. A váltók mind lágy papirokká lesznek, melytől a bankárok legyek módjára elhullanak.

A világkrach esodlatos föld r e n g e s. Ehhez hasonló rázkódásoknak embryoit a vén föld kiaszott mého már nem képes felvenni. Ennek magva — a megjegecsült sziv emberek szivtelensége. Egy ily föld-rengés által, az egész kereskedő világ nyakig szurokba esik. Bizalom, hitel elenyésznek, a legszilárdabb „házak” i n o g n a k. A gyárak állanak a k, üzletek nem mennek, létetemények örökre p i h e n e k. Egyik-másik bank kiállja a földrengést, de legtöbb tágul eresztékeiből és többé nem lehet összeenyezni.

Az üzérkedő és nyereségvágyó emberek tömege gondatlanul megy neki a hitel-vörstengerének, mint egykor Mózes népe

S az ember millióinak
Szemében gyászkönyv ül.

Légy híve rendületlenül
Pártodnak óh magyar!
Ez éltetőd, s ha ez se gyűz,
Örök halál takar!
A többi párton e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze,
Néppártba kelni kell!

A Pythagores-tantétel.

Irta: Enrico Castelnuovo.

- A „Fejérmegyei Napló” számára fordította *Udvardi*. -

— Halljuk hát a Pythagores-tantételt,
— szolt máró gunyval Rovini tanárom —
vizsga szemmel nézve a tételt, melyet én
szeptember huztam ki a katedrán lévő urná-
ból. Majd átnyújtotta a lapot valami meg-
jegyzés kíséretében a mellette ülő kormány-
biztosnak. Azután pedig átadta nekem is a
tételt, hogy saját szememmel győződjem
meg a rejtőnemes kórds valódiságáról.

— Menjen a táblához, — mondá a
professzor, kárörvendő dörzsölve a kezeit.
Eldőm, ki szintén nem igen tündökölt
feleletével, e közben nyugodtan elhagyta a
termet. A kinyitott ajtón nagyobb fény
özönlött be s megvilágította a falakat és a
mennyezetet. Hosszu fekete folt öltött a sze-
membe; — csupán árnyékom volt, de a dol-
log mégis megrémített, rossz oment láttam
benne.

Miután az ajtó bezárult, a teremben
ismét a régi felhomály uralkodott. Mert meg
kell jegyeznom, hogy forró augusztusi nap
lévén, a két függönyök mind le voltak bo-
csítva, melyek mind az által csak igen kis
mértékben enyhítették a tikkasztó hőséget.
A kevés világosság, a mi fölülről behatolt,
a katedrán és a táblán gyülemlett össze;
tudatlanságom megvilágítására teljesen ele-
gendő.

— Menjen a táblához és rajzolja föl
az idomot, — mondá tanárom, a ki észre
vette, hogy lételem nagy zavarba hozott.

Fölrajzolni az idomot! Ez volt mentő-
horgonyom. Ez volt az egyedüli, a mire
még félig-meddig képes voltam. Kezembe
vettem tehát a krétát s hozzáfogtam a föl-
adathoz. Vonalat vonalra huztam a leglek-
ismertesebb pontossággal. Épenséggel nem

tette. De mielőtt gyanu támadna benne,
összezsapnak feje fölött a krach hullámai
és az — ezresek elsüllyedtek.

A krachjárvány ideje alatt tág mező
nyílik a különböző betegségek symptomáinak
tanulmányozására. A krach által ugyanis
ezerek fe k ü s z n e k l e. Az órték-papírok
v é r e i r k u l a c i ó j a egészen megáll eb-
ben a betegségben. Sz ó d e l g ó s fogja el
a németeket, franciákat, angolokat, olasz-
kat és a v á l t ó l á z egész az epidemiáig
emelkedik. A papírok nehéz e s k ó r j a
valóságos ragályként fogja el az embereket.
A beteg undorodik a spekulációtól, gyárak-
tól, részvényektől, gyonura ömlyog és ke-
servesen káromkodik. Jövedelem-források
és aranyerek állandó bedugulásban vannak,
mi bágyasztó álmatlansággal jár
és a beteg d a g a d t f o j ú l e s z. Börze és
iparvállalatok állandóan izzadnak — vért és
a ki különben egészséges volna is, az is
kénytelen beszédni a keserü pilulákat.

Mi boldog magyarok gyógyítjuk ezt a
betegséget legkönnyebben. Ugyanis a világ
minden medecínája között az arany a leg-
jobb szer, mely minden sebet behegeszt,
minden bacillust kiöl, minden fájdalmat meg-
enyhit. És ki tagadhatná, hogy a valuta
rendezéssel, minden nációk között, mi bir-
juk legnagyobb mértékben ezt a drága or-
vosságot?

siettem, hogy hamar elkészüljek. Minél több
időbe kerül a rajz, annál kevesebb jut majd
a bizonyításra. Különbösen is már nem sok
idő hiányozhatik az óra végéig. Talán lehet-
séges lesz ügyesen elejét venni a fenyegető
katasztrófának.

Azonban Rovini ördögi éles elméje
keresztül látott fufangos tervemen és semmi
hajlandóságot sem mutatott, hogy azt elő-
segítse.

— Gyorsan, gyorsan, — ösztönzött —
hiszen csak nem fog rafaeli Madonnát raj-
zolni!

Végére kellett hát jönnöm a dolognak.
— Ne felejtsd el fölírni a betűket;
csak gyorsan, ne kalligrafirozzon sokat. —
Hirtelen mentő eszme villant meg agyam-
ban. Hacsak néhány pillanatot is nyerhetek
vele, mégis jobb lesz a semminél. Azért ár-
tatlan arccal kérdeztem:

Görög, vagy latin betűket írjak?

Lesújtó tekintete, mely lelkem mélyéig
hatolt, volt a válasz. Világos, hogy a ször-
nyű ember átlátta szándékomat. Hidegen
csak annyit mondott:

— Teljesen mindegy. Irjon hát latin
betűket.

— Kicsit, vagy nagyokat?

— Nagyokat!

Szót fogadtam. Egész életemben soha
sem fordítottam oly nagy gondot az írásra,
mint most.

Kegyetlen hóhérom egy ideig csak
nézte a dolgot. Hirtelen azonban reám
rivalt:

— Miért törülte le a G-t?

— Mert könnyen össze lehetne tévesz-
teni a C-vel. Azért inkább H-t írok.

— Ugy! Nagyon óvatos! — jegyezte
meg gunyosan Rovini. — Nos, készen
van már?

— Igen! Magamban még hozzátettem:
Sajnos!

— Akkor ne álljon itt szótlannul. Mondja
el a tantételt!

Most kezdődtek még csak igazi kin-
jaim. Fejém zugott s mindaz, mit évek óta
tanultam, tarka változatosságban kavargott
benne. No, de meg kellett kezdeni.

— A háromszögben, — kezdtem
bebegve.

— Tovább!

Bátorság, biztattam magam. S igye-
kezném összeszedni gyenge emlékezetemet,
folytattam:

— A háromszögben . . . a háromszög-
ben . . . a háromszögben az átfogó négy-
zete oly nagy . . . oly nagy, mint a két
belső négyzete.

— Helyes. És pedig minden három-
szögben?

— Nem, nem, — sugta mögöttem valami
jóakaró lélek.

— Nem, nem, — kiáltam diadalmasan.

— Beszéljen akkor világosan. Miféle
háromszögre vonatkozik a tantétel?

Derékszögűre — zugta mögöttem valaki.

Én nem egészen szajkó módjára ismél-
tettem.

Természetesen csakis a derékszögűre
Tanárom valamit sejtett. Hátra fordult.

— Csönd legyen ott hátul!

Majd ismét felém fordult.

Tehát ön azt hiszi, hogy a derékszögű
háromszögben az átfogó négyzete oly nagy,
mint egy egybefogó négyzete?

Az ördögbe! Ez a kérdés zavarba ho-
zott. Hirtelen azonban, mintha valami jó
szellem szállt volna meg.

— Nem tanár ur! — kiáltam lelkesül-
ten. Ezt nem mondtam, hanem hogy oly
nagy, mint a két befogó négyzete együttvéve.

— Tehát mind a két befogó négyzeté-
nek az összege; ugy beszéljen.

És ne mondja, hogy oly nagy, hanem
hogy egyenlő. A matematikában precize
kell beszélni. Most pedig lássuk a bizo-
nyítást.

Rettenatosan izzadni kezdtem. Szemeim
önkéntelenül is segítséget kerestek a terem-
ben, s végre tétován az átfogó négyzetére,

s kollégáira, a két befogó négyzetére szeg-
ződtek. Jobb kezemből bal kezembe tettem
át a krétát, de e mellett egy szót sem szolt-
tam. Igen fontos okból, — mert nem tudtam
semmit.

Jó szellemem is cserben hagyott. A
teremben siri esőnd uralkodott. A légy re-
pülését is meg lehetett volna hallani. Taná-
rom kárörvendő sürke szeméit rám füg-
geszté, a kormánybiztos jelentős mozdulat-
tal nagy adag barnótot szippantott, utánna
pedig krákogni kezdett a nagy tudós. Rovini
olyan szeretetreméltó hangon, a minő csak
telt tőle, szolt hozzám:

— Nos?

Én hallgattam. Egyébiránt el voltam
reá készülő, hogy minden további vesződés
nélkül helyemre kerget. Azonban tanárom
kedvét lelto kinjaimban, ugy tett velem,
mint a macska szokott az egérrel: mielőtt
megölné áldozatát, játszik vele.

— Ah már sejttem! — kiáltott föl.

— Ön bizonyára valami-uj bizonyítási mód fe-
lett törí a fejét. Teljesen fölösleges. Én
ugyan nem vonom kétségbe, hogy valami
újabb mód nem volna lehetséges, de lássa,
mi megelőgszünk a régi bizonyítási módok
bármelyikével. Tehát kezdje meg. Azt tudja,
hogy most két vonalat kell itt húznia: DE-t
és MF-t. Legyen szives tehát a krétát jobb
kezebe fogni s megtenni a mit mondtam.

Megtettem a mit kívánt, de egészen
gépiesen. Az idom képzeletemben óriássá
nőt, a négyzetek, melyek mint valami ha-
talmos sziklák meredtek rám, leszakadással
fenyegettek.

— Most írjon ide egy N-t. Jól van,
tovább!

Szótlannul álltam.

— Mit gondol, nem volna jó N-től A
felé a BHLC négyzet alapjára egy egyenes
húzni?

Én ugyan nem láttam be a szükségos-
ségét, de azért engedelmeskedtem.

— Igen jó! Es most hosszabbítsa meg
a CH és IC oldalakat. Jaj! Erőm hagyaték-
kán volt!

— Most már — folytatta a tanár —
egy két éves gyerek is levezetné a bizonyí-
tást. Nem vesz Ön észre semmit a BAC és
NAL háromszögben?

Beláttam, hogy a hallgatás csak nő-
velni fogja kinjaimat. Azért merész lépésre
határoztam el magamat. Lakonice felelém:

— Épenséggel semmit!

A professzor egyet igazított a pápa-
szemén.

— Ez már szóval annyit jelent, hogy
Ön semmit sem tanult.

— Körülbelül, — viszonzám Szokratesz-
hez illő vérfagyasztó nyugalommal. Tel-
jesen érzékellen voltam már minden iránt,
a mi még következhetik.

— Bravó, bravisszimo! Ily hangon mer
Ön beszélni, a ki még a Pythagores-tanté-
tet sem tudja megbizonyítani! Nem is lesz
Önből soha sommi. Tudja-e, hogy hívják
máskép — igen helyesen — a Pythagores-
tantételt? Szamárgátnak, mert a szamarak
nem képesek átmenni rajta. Takarodjék;
olyan emberekkel, mint a minő Ön, nem
fogok mérgelődni. Ez az eredménye annak,
hogy Ön óráim alatt Don Quixottól olvassa
s a helyett, hogy a többivel együtt dolgoz-
nék, haszontalanságokat rajzol a fűzetébe.

A kormánybiztos ismét szippantott. Én
nyugodtan letettem a krétát, szivacsot, vonal-
zót, s elhagytam a termet. S jölhet boros
sejtlemekkel, mindazonáltal emelt fővel látvo-
tam, kísérve társaim elfojtott nevetésétől.
Négy-öt bajtársam, mindmegannyi hasonló
fényes eredménynyol állotta ki a vizsgálatot,
odakünn várakozott.

— Buktál?

— Menthetetlenül — feleltem élékélő
nyugodtsággal.

— Micsoda kérdést kaptál? — kérdi
egy másik.

— Eh! a Pythagores tantételt. Ugyan
kérek, mit érdekel az engem, hogy az át-

fogó négyzete egyenlő a két befogó négyzetének összegével?

Egy 14 éves hosszú kamasz vigasztalni kezdett.

— Biz az sem téged, sem engem, sem bárki mást a világon nem érdekel.

És aztán, ha valóban egyenlők, miért nem elégsznek meg ezzel a szép öntudattal? Mi szükség, hogy bizonyítsuk ezt a megkérdhető dolgot? Ha pedig nem egyenlők, akkor minek bizonyítsuk mi azt!

— Én komoly arcot vágtam.

— Hígyjétek el, — mondám egy sokat tapasztalt ember hangján, — a rossz rendszer oka mindennek.

Mindig is mondja az én apám, hogy mindaddig, míg ez meg nem változik, mi semmi hasznosat sem fogunk az iskolában tanulni.

Haza mentünk. Az igazság érdekében azonban be kell vallanom, hogy utközben jelentékenyen megcsappant a nyugodtságom.

Az oly végzetes kimenetelű vizsga nagy kihatással volt jövőmre. Ugy magam, valamint mások is belátták, hogy belőlem sohasem lesz nagy matematikus. Azért egy családi tanács megállapodásához képest becsut mondtam a reál-iskolának.

Szüleim helyzete nem engedte meg, hogy a gimnáziumban előről kezdjem meg tanulmányaimat. Könnytelen voltam tehát a praktikus életbe lépni, mint a hol leghamarabb vihetem valamire. A tudományos pályától való becsúszásom nehezebbre esett. A matematika iránti ellenszenvem nem torjadt ki a többi tárgyakra, melyekben tanáraim által is méltányolt szorgalmat fejtettem ki s utóvégre is — én szerettem az iskolát. Szerettem a szigorú iskolai törvényeket, melyeket mi fiúk pontosan és örömmel megtartottunk, szerettem a padokat, melyeket késeinkkel össze-vissza vagdostunk, sőt szerettem még azt a fekete szörnyet: a táblát is, szerencsétlenségem szomorú tanuját.

És most! — a Pythagores-tantételt az oka mindennek. Ha más kérdést kaptam volna, ki tudja, nem láboltam volna-e ki belőle szerencsésen?

A vizsga utáni éjszakát borzasztóan töltöttem el. Mindig szemem előtt lebegett annak a rettenetes átfogónak a négyzete. Jobbról-balról mint valami kísértetek vigyorogtak rám a befogók négyzetei. Vonalak, nagy és kis latin betűk össze-vissza kergették egymást. Fejemben pedig egyre zúgott: BAC — AAF; AAB — DEA. Hosszu idő mult el, míg megszabadultam a lidércnyomástól, melyet a Pythagores-tantételtre való visszaemlékezés okozott. Csak apránként tudták elveszteni előttem rettenetes voltukat a Pythagores-tétel négyzetei. Lassacskán azonban az idő, mely a maga szivacsával oly sok dolgot letöröl emlékeim táblájáról, elmosta annak a borzasztó órának is az emlékeit.

Néhány hét előtt véletlenül kezembe került fiamnak egyik füzetete. A mint lapozgatók benne, szemembe ötlék egy szomorú nevezetességű alak: a Pythagores-tétel illusztrálásához rajzolt idom.

— Ah! Tehát az átok apáról fiúra száll! — Kiáltottam föl. — Szegény fiu! Vajjon az ő életére is oly végzetes kihatással lesz-e a görög bölcs tantétele, mint egykor az enyimérem volt?

Mihelyt haza jött a fiu az iskolából, apai fölényem tudatában kérdém tőle:

— Eljutottatok-e már a geometriában a Pythagores-tantételig?

— Igen apám, — válaszolt közönyösen.

Fontoskodva ráztam a fejemet.

— Igen nehéz tétel — mondám

— Miért?

— Csak nem akarod tán elhithetni velem, hogy neked semmi nehézséget nem okoz?

— Valóban nem okoz.

— Ugy! no csak ne hazudj, jól tudod, hogy nem szeretem a hiu kérkedést.

— Ugyan apám, — szólt a fiu — hogy tétélezhetsz föl ilyet rólam. Én ezennel meggyőzőlek az ellenkezőről.

Papírost, ceruzát vett kezébe, s meglepő ügyösséggel vezetette papírra a kabbalisztikus alakokat.

— A mi már most a bobizonyítást illeti, igazán zavarban vagyok, de csakis a módot illetőleg, mert négyfölképen be tudom bizonyítani. — Mindegy neked, akármelyiket választom?

— Mindegy — viszonzám. Valóban a fiu helyzete igen előnyös volt. Bebizonyíthatta azt, a mit akart; könnytelen voltam mindent ráhagyni, s egyedül becsületességében bízni.

— Nos hát a legközönségesebbet választom — mondá.

És úgy tett, a mint beszélt. Alul-felül, keresztül-kasul vonalakat húzott, mint nekem egykor a szerencsétlen emlékezetű 22 év előtt kellett volna tennem. Majd pedig a legmélyebb meggyőződés hangján levezette előttem az én kis matematikusom, hogy BAC és NAF háromszögek egyenlők, hogy az RHAB rhombus rám nézve megfoghatatlan arányban van a DEHB négyzettel, továbbá, hogy ez azzal egyenlő, amaz meg ehhez hasonló, minek folytatán napnál világosabb, hogy a BHC négyzet területének a négyzete egyenlő a CAF és DEAB négyzeteinek az összegével.

— És most — szólt a fiu, miután a bizonyítást levezette, — ugyancz bizonyítottam egy más módszer segítségével.

— Az Istenért! — kiáltottam föl rémülten. — Elégedjünk meg azzal, hogy egyfélékép bebizonyítottuk. — Pihenjünk a fárasztó munka után.

— Pihenjünk? Mi okból? Én éppen-séggel nem vagyok fáradt.

Nem fáradt! A fiuban egy második Newton szunyadozik. Hisz' ez élő cáfolata a Dumas-féle átterelési teoríának. Bizonyos áhitatos tisztelttel néztum rá.

— Bizonyára te vagy a legjobb matematikus osztálytokban? — kérdém némi önérzettel.

— Nem egészen, viszonzá, mert két osztálytársam fölülmúl. Különben a mi a Pythagores-tantételt illeti, ezt mindenki igyekszik jól megtanulni, nehogy a számok közé sorozzák.

Számok közé! Saját fiam szájából hallottam ugyanazt szavakat, melyeket 22 év előtt azon az emlékezetes napon kellett hallanom.

Meg kellett azonban őriznem a dekurumot. Azért azt mondam:

— Tudom, tudom. Csak tréfából kérdeztem, hogy te vagy-e a legelső. Azért, hogy megtudom fejtetni a Pythagores-tantételt, még ne képzeld sokat magad felül.

— Azt nem is teszem. Van azonban néhány fiu osztálytokban, a kik sohasem vigyáznak, így aztán természetes, hogy nem is tudják megtanulni ezt a könnyű tételt.

Önkéntelenül is eszembe juttatták a szavak a rajzolatásokat és a pad alatti olvasmányokat, melyeket egykor Roveni tanár szememre hányt. Egészen megfeledkezve magamról, felelém:

— Természetes. Különben nem értem, hogy lehet az, hogy én ezt annak idején nem tudtam.

— Hogy? Nem tudtad...? — szakította félbe a fiu, nyílt szemekkel nézve rám és elvörösödött a füle tövéig. Fogadni mernék, hogy kedve lett volna fölkapgni.

Én azonban szájára tettem a kezemet. Vessünk fátyolt a multra.

Mint tehát látják, a Pythagores-tantétel újabb szégyent hozott rám. Mindazáltal már nem vagyok oly nagy ellensége, mint valaha. Valódi barátságáról természetesen nem lehet szó köztünk, de már megszoktam, s úgy tekintem, mint valami házbudat. Ez iránt is meg kell tartanunk a konvencionális udvariasságot, még akkor is, ha személyo kiálthatatlan nekünk.

Mindennek megvan ideje!

Mindennek megvan ideje!

Harenek, békének egyaránt;

Csak te magad menj bele

A harcba, hogyha légy se bánt.

Nemely ember fonák lelkiismerete olyan mint az elefánt: a legdurvább anyagokból óriási tömegeket képes megemészteni s egy egérke láttára remegés fogja el.

A legnezebb mesterség megtanulni a szenvedést. Ezt addig kell tanulnod, a míg senki sem veszi észre, hogy szenvedsz.

Mások hibái jó tanítók. A ki azonban idegen hibákkal növeli a sajátjait, vigyázzon, hogy javíthatatlanná ne váljék.

Körülbelül egyre megy a munkát játékká és a játékot munkává tenni.

A ki a nagy tömeggel szalad, azt többnyire megelőzik és a pályáról fölrökik; ha pedig kivételképen a tömeggel együtt ér a célhoz, akkor esalódik csak igazán.

Weiss J. M.

A szabadkőművesség és a politika.

A „Fejérmegyei Napló” szerkesztőjének
FILARETE.

Szabadkőművesek nyilatkozataiból tudjuk, hogy a szabadkőművesség foglalkozik a politikával. Egy belgiumi páholy 1855-ben ezeket kívánta: a szabadkőművességnek át kell hatnia minden politikai és közigazgatási hatóságot. A páholyoknak ügyelniük kell arra, hogy politikai képviselők a szabadkőművesség programjától el ne térjenek, — férjenek hozzá mindenütt a kormányhoz. A mi tevékenységünknek súlypontja a fensőbb fokozatokban rejlik, ott készítjük mi a politikát és a világtörténelmet. Az alsóbb fokozatok nincsen más dolguk, mint az, hogy neveiket adják nekünk és utasításainkat kövessék. A szabadkőművesség a francia forradalomban diadalt aratott, minden forradalom igazságos. (Treutovszky). Az emberi társadalom kovásza a szabadkőművesség páholyaiból került ki.

Amable testvér egy beszédjében kijelentette, hogy a szabadkőművesség nem lehet el politika nélkül és keményen dolgozik a választásoknál. Világos tehát, hogy ők nem jótékonyági egyesületet képeznek, hanem politikai ellen működnek vallás és társadalmi rend ellen. Egy párizsi páholy III. Napoleon bukása után társas vacsorát rendezett. Lockroy testvér pohárköszöntőjében így fejezte ki magát: Mi lenne a köztársaság, ha nem dült volna meg a zsarnok és ha nem tudtuk volna akaratainkat éreztetni Franciaországgal!

Floquet testvér poharat emelt az ifjuságra és a nőkre; o kettőt meg kell szeroznünk, ezek a mi reményeink. Emlékezzünk meg III. Napoleonról; négy lusztrumon át a szabadkőművesség érdekében működött, ezért viselt háborút látlálva, ezért hagyta nőni Franciaországot, — ezért engedte, hogy elfoglalják a pápai államot és éppen a szabadkőművesek ásták meg sírját.

Néhány történelmíró a 18-ik századnál előbbre teszi a szabadkőművesek eredetét és állítják, hogy már akkor beavatkoztak a politikába. Részt vettek az angol Lancaster és York házak közötti harcban, megdöntötték I. Károlyt. Ugyanazok a szabadkőművesség elfogadva II. Károly esküit, visszahelyezte őt atyáinak trónjára. A 18-ik században fölvettek páholyaikba bármilyen felekezetű embert, mert — mint mondták — előjük az egész emberiséget megnevesíteni. Franciaországban 1535-ben két páholy volt: a párizsi és a lyoni. Nem sok port vertek

föl és ezért békében hagyták őket. Később erősen kezébe játszottak politikai dolgokban a kálvinistáknak.

XV. Lajos idejében a francia nemesség nagy része tudott a páholyokba.

Ekkortájt a szabadkőművesek felekezeteire szakadtak; de ezek inkább csak jelvény használat, különböző elnevezés formálásaiban állott, — a lényeg sértelemül ugyanaz maradt. Rendületlenül egyet értettek a következő pontokban:

1. gyűlölni kell minden vallást,
2. minden kormányt,
3. biztosítani kell a legteljesebb szabadságot,
4. érvényesíteni kell a testvériséget (a nők közössége, a családi élet beszűntetése),
5. meg kell valósítani az egyenlőséget (communismus).

A míg nem halottak be a francia élet magasabb köreiből, mondhatni, hogy Franciaország vallásos volt; de azután megromlott és végre nyíltan merték hirdetni, hogy az emberiség nem lesz boldog, amíg az utolsó papnak beleivel föl nem akasztják a legutolsó királyt.

1778-ban Párisnak 129 páholya volt és az országban szanaszét lehetett még vagy 247. A szabadkőművesek bölcseleti rendszereket fitogtattak — egész rakás ember ment utánuk. Voltaire is beállott és magával ragadta az akkori bölcseletkedőket: Diérot, DAlembert, Condorcet, La Haspe, Fréset, Helvetius, Marmontel, Beaudeau, D'Argenson stb., ezek lelki-testi barátjai voltak a szabadkőműveseknek.

Mivel folytonosan haladást hangoztattak, megnyerték Frigyes porosz királyt, II. Józsefet, kik félrevezetve nem is gondolták, hogy saját erejük megtörésén dolgoznak.

Azon időben ütődtek ki a jeles bölcselek büszkölködése folytán Franciaországból a józsuitákat, mert ezek erős előharcosai voltak a vallásnak. Megakadályozták a püspökök összeköttetését Rómával.

Megindították az irodalom teljes hadseregét Róma és a hit ellen, a tréfás ötletektől a komoly cikkekig; a kis novelláktól nagy terjedelmű munkákig. Utea, színház, sajtó, oktatás, összejövetelek, multságok mind egy szájjal kiáltották a riadót vallás és a kormányzat ellen.

Blanc Lajos leírása a francia forradalomról; a nép föl volt zaklatva, ezer homályos sejtélem tartotta izgatottságban. Sokan, nem tudni honnan, költelező módon éltek; látványosságokra és ünnepélyekre rendkívül sokat költöttek, Orleáni Fülöp pénze dolgozott. A philosophusok egytől egyik a forradalom apostolai voltak. Az egyenlőség, testvériség nevével bolondították az embereket. A szabadkőműves-jelölteket fekete posztókkal bevont terembe vezették; a falakra e szavak voltak felírva: ha szereted a születés, rang, vagyon társadalmi megkülönböztetéseit, távozz innen, mert ezeknek itt nincs helyük. Ezen templom a bölcsesség és erő oszlopaira épült és a mindenség nagy építőjének van emelve.

Az élnöki szék fölött ragyogó deltában, zsidó betűkkel Jehova neve volt látható. Társas lakomáikon poharat emeltek az uralkodók és kormányokra, hogy kikerüljék ezeknek rendőrségi akadályait. A testvérek igyekeztek meggazdagodni, kiki a saját módján. A szegény szegény maradt továbbra is, — de a páholyban egyenlőknek mondták magukat. A gyülekezések és a humanitarus tanok háttérében rettenetes titkokat rejtgettek, melyek kizárólag a fensőbb fokoknak voltak fentartva.

Már XV. Lajos udvara tele volt szabadkőművesekkel, mint D'Argenson Choiseul, Pompadour, stb; mikor XVI. Lajos trónra lépett, Voltaire ezt írta Frigyesnek: nem tudom, vajjon ifjú királyunk elődjének nyomdokaiban fog-e járni, de tudom, hogy minisztereit mind a philosophusok közül választotta. Így nevelték a páholyok fokról

fokra az emberek ezreit a forradalmi eszmékben. A fejedelmeknek azt mutatták, ami intézményükben nem veszélyes, de a valódi gyújtó, a sarkalatos elveket a titok leple takarta. Fülöp, Danton barátja, látta tisztán a dolgokat, de őt a trónnal kecségtették és ezért megszavazta a király halálát. 1785. február 15-én a francia szabadkőművesek két körlevelet bocsátottak ki, felhíva az illetékeseket, hogy tömörüljenek, mert fontos dolgokról van szó, melyeket az okosság tilt papírra bízni. Innen is látszik, hogy a tagok nagy száma a főbőknek vak eszköze, tette kész katonasága, anélkül hogy tudná tulajdonkép miért és kiknek parancsára?

A néppel elhitették, hogy az egész ország lázban van, jóllehet csak ők akarták, hogy a nép fölzigatódjék.

XVI. Lajost a hűség és engedelmesség színeli ígéreteivel tartották, elszigetelték őt valódi híveitől és saját kezükbe játszották az egész állami hatalmat.

Jötték a vésznapok. A királyt a templomba zárták és halálra ítélték. Lefoglalták a kivándoroltak, az egyházak, a szerzetesrendek birtokait. Ezeknek egy részéből eleinte szegényeket segélyeztek látszat kedvéért; de a szükölködők, hiába adták el magukat, nemsokára éhen haltak. Folyni kezdett a vér, a giullotine folytonosan működött. Feldúlták a nemesség birtokait, megromlották a kereskedelmet, megnégyeszeresték az adót; megolvastották a harangokat, bezárták a templomokat, a nyomor és zürzavar tetőpontra hágott. Mindenütt szabadkőműves jelvények függtek, a szabadkőművesek meggazdagodtak és kormányoztak. Pensiót adtak az anyává lett lányoknak; nem volt több szemérem.

Sokan megbánták, hogy a szabadkőműveseket közvetve vagy közvetlenül elősegítették, de már késő volt.

Istent eltörölni akarták, helyébe emeltek egy bukott nyilvános nőt.

1783-ban a németországi szabadkőművesek is hasonló elveket tisztelték: A mi rendünk alapját eszély, erő és szépség képezi. A szépség a mi istenünk.

A szabadkőműveség felforgatott mindent, de nem bírta tartani az állapotokat és főbb embereit éppen azon veszítő helyre vitte, ahol igazságtalanul annyi életet kioltott.

I. Napoleon nem akart a szabadkőműveség tagja lenni, tudia jól, hogy a tulajdonképeni titkokat ugysem közölnék övele, hanem József fivérét nevezette ki nagy mesternek, remélve, hogy ezáltal kikerüljék cselészövényeiket. Mikor József Spanyolország királya lett, Cambacérés lépett helyébe mint nagymesterhelyettes. Ezen rangfok Józsefnek 2 milliót, Cambacérésnek 100 ezer frankot jövedelmezett.

1812-ben 1089 páholy függött a nagy Otienstől, ideértve a katonapáholyokat is. Napoleon utálta, de ravaszul felhasználta őket. A szabadkőművesek észrevették, hogy Napoleon eszköz gyanánt akarja őket használni, Németországból kiindulva szövetkeztek ellene. Elősegítették a francia hadsereg árusáit, elpártolásait és 1813-ban segítettek megdönteni a kolossust.

XVIII. Lajos remélte, hogy a liberálisokkal kormányozhat, ezek azonban éppen azon taktikával dolgoztak, — mint a szabadkőművesek, mert éppen a szabadkőművesek vitték be Franciaországba a liberális kormányt; tulajdonkép köztársasággá szerették volna azt rögtön tenni, de tartották a koronás fők roppant hadseregétől.

A népet megsokították, hogy a liberalizmusban keresse megváltóját. A bécsi kongresszuson Augwitz gróf elírártot nyújtott be a titkos társulatok ellen; szavai mély hatást gyakoroltak a német és orosz fejedelmekre, de Franciaországban ismét a forradalom haladt előre. Augwitz sorából: Nem mulaszthatom el, hogy legalább egy futópillantást ne vessek a titkos társulatok aknamunkáira. Atheizmus az ő vallásuk, központjuk egyelőre Berlin. Oéljuk a világ-

uralom. Szolgálatukba akarják hajtani a trónokat, hogy azután annál könnyebben megdöntsék azokat. A francia forradalom és a király-gyilkosság az ő művük.

1821. május 1-én három ifjú ült egy kerek asztalnál, Bazard, Flottard és Bucher; eaktól származott a francia karbonarizmus. Az 1820-iki zavarok alkalmával Foubert és Dugier Nápolyba utaztak, melyet a szabadkőművesek forrongásba hoztak. Dugier kabátja alatt Franciaországba vitte az olasz karbonarizmus kokárdáját és beavatta Flottardot ennek titkáiba. A szépséges szövetkezet terjedt, megnyerte a katonaságot és X. Károly a száműzetés útjára lépett. Lafayette és társai orleáni Fülöp Lajost emelték a trónra és újra kezdetét vette egy rettenetes papildőzés. Fülöp Lajos Angolországban és Amerikában óriása összegeket helyezett el saját személyének biztosítása végett. A szabadkőművesekkel szemben ígérezeit nem váltotta be, ellene is megindult az összeesküvés.

Franciaország ismét a forradalmárok martaléka lett.

Belgium megmenekedett egy protestáns fejedelemtől, hogy egy másik kezébe essék.

Szászország királya részben elvesztette hatalmát. Braunschweig elűzte a fejedelmet; Lengyelország háborúhoz fogott és belebukott. Rengett Svájc és Olaszország. Mária Lujzát elűzték. IX. Püisztől annesztát kértek a szabadkőművesek, de azért folytatták az aknamunkát ellene.

Fülöp Lajos szorongatásaiban lemondott.

A szabadkőműveség megölte XVI. Lajost, segítette elbuktatni Napoleont, megölte Berry herceget, felforgatta X. Károly trónját és száműzetésbe kergette Fülöp Lajost.

Ki tagadhatja tehát, hogy a szabadkőműveség foglalkozik a politikával, — megerősíti ezt a lyoni páholy szava: (Troillard) „Folytatnunk kell küldetésünket, mi csináltuk a forradalmakat, megállítottuk az államok szekerét“.

Glöselér (1848). Az arany iránytűről nevezett páholyban. „A szabadság páholyainkban született, most már a nyilvánosság terére léphet, vége immár minden különbségnek.“

Fischer testvér a lipesei Apollo páholyban 1849-ben: A demokrácia sokat köszönhet nekünk és a protestantizmus meg az egyetemek sokat segítettek mi rajtunk. Mit akar a szabadkőműveség? Világra szóló egyetemes társadalmi köztársaságot, — se királyt, se vallást, semminemű különbséget. Mindenki egyenlő és minden közös. „Üldözzük a kereszténységet utolsó csepp verünk-g.“

A lipesei páholy 1849. „Forradalom, a te győzelmed, a mi győzelmünk; a szabadkőművesek a föld istenei.“

Az „Osservatore Cattolico“ 1887. nov. 23-ról: A kormányforma különbözőségétől eltekintve Franciaország és Itália ugyanazon a nyomokon halad. Mindkettő szakított az Isteni tekintélyvel. mindkettőben felburjánzott a titkos társulatok füve és ezért itt is, ott is megingott a család, a tulajdonjog, és társadalom alapja. Vessetek egy futó pillantást e két nemzetre és látni fogjátok, hogy legfőbb törvénye az élvezet törvénye.

Figyelmet érdemel a „Steiermärkische Geschichtsblätter“-ben közölt okmány: Grác archivumaiban találtak egy iratot, mely az olasz titkos társulatok viszonyairól és különösen azon tartományokról szól, melyek Ausztria alatt állottak. Szerzője egy velencei szabadkőműves, ki üdvözölve Ausztriát följajánlja ennek a szabadkőművesesség barátságát. Ezen okmány közzétételre épével öntötte el mindazokat, kik a szabadkőművesesség hazaszeretetésében bíztak, — elfelejtették, hogy a szabadkőművesesség főcélja: a hit, Isten, egyház elleni harc, ennek a kedvéért föláldoz bármit. A haza ilyenkor nem számít.

Ne feledjük el, hogy I. Napoleon olasz földre lépett, eladta Velencét, széthányta a

közkinostárakat, rátette kezét az olasz romekművekre, rabolt és az olasz szabaddóművesség mégis földig hajolt előtte.

Gyűlölték később I. Napóleont, de nem azért, mert darabokra tépte az olasz tartományokat, hanem azért, hogy egyezkedésre lépett a szentszékekkel és helyre akarta állítani Franciaországban a katolicizmust.

II. Józsefet imádták a szabaddóművesség, pedig meglehetősen akaratos monarcha volt, mégis szerették, mert törvényeket adott az egyház és a papság ellen.

A toszkánai udvart és a nápolyi udvart is magasztalták, már t. i. addig, ameddig az előbbinek a katolikus ellenes Fossombroni és az utóbbinak a papgyűlölő Tannucci volt a minisztere.

Ha a savoyai dinasztia ki akarna békülni a pápával, a pápa jogait úgy ahogy illik, tiszteletben tartva, a pápa megátadásoknak tenné ki magát a szabaddóművesek részéről! Talán a fölötti keserűségében sóhajtott fel néha Viktor Manó, — talán omiatt néz gyakran mogorván a „hallgatag“ Humbert maga elé.

A szabaddóművesség évszázadok óta azon dolgozott, hogy a katolikus államokat a nem katolikus államoktól tegye politikailag függőkkelé. Így például, hogy Ausztria Poroszország ellenőrzése alá kerüljön.

1848-ban Bécsben porosz szabaddóművesek páholyt alapítottak. Az 1850-iki és az 1866-ki hadjáratokat a stettini páholy a megszabadulás háborújának nevezte. Stendal testvér szónoklatában megemlíti, hogy Königrätz senkinek sem használt annyit, mint a szabaddóműveseknek. A drezdai páholy 1859. aug. 21-én várva várta, hogy Ausztria szétszakadjon és egy részét Németországba beolvasszák.

1874. márciusban a magyar kormány engedélyezte a szabaddóművességet. Be fog teljesedni ligouri szent Alfons szava: A szabaddóművesség nem az egyházat, hanem a népeket ássa alá; mert nagyra nőni engedték és későn veszik észre a veszedelmet. Mióta Berlin legyőzte Páriszt, azóta Berlin a páholyok központja, legalább így írta ezt a Szabaddóműves Szemle 1871. augusztusban.

A páholyokban láttamozták a Kulturkampf pontjait. Németország májusi törvényeit a szabaddóművesség diktálta. A francia parlamentben szabaddóművesek törültek el a szerzetes rendeket, vették el a francia papság birtokait, sorozták be a gyűver alá a papokat, üzték ki a vallást az iskolából és a hadseregből és kötötték polgári törvényekhez a házasságot.

Nem ártatlan báránnyák társulata tehát a szabaddóművesség. Nem hiába emelte föl, annyi pápa után, XIII. Leo is ellenük szavát. (1884. ápr. 20.) Bár fontolnák meg ezt jól a nemzetek és kormányok és ne nevelnék nagyra keblükön a kigyót. Erre inti őket akaratlanul még Lamartine is: „Meg vagyok győződve, hogy a szabaddóművességtől eredtek mindazon véres hullámzások, melyek 1789, 1830, 1848-ban elborították Európát.“ A petroleum felgyújtotta a házakat, tomérdek műemlék, kincs oduvesszött, megszámlálhatlan tisztán nő le lett tiporva a gyalázatba, százozok lettek földönfutó koldusokká, patakzott az ártatlan vér és Párisz szabaddóműves páholyai 62 zászló alatt vonultak a Kommunizták dicsősítésére és esküdtek egymásnak örök hűséget.

Minden anyának a maga gyermeke a legszébb. Ez természetes. Csak azután azt is tudná, hogy a legjobb az, a melyik legjobban van nevelve.

A legelőszóbb és legtöbbet érő tanács házassélok számára: Feledd el, a mi neked kellemetlen, s ne feledd soha, a mi a másiknak kellemes.

Házastársak között nem nagy baj a harag, csak gyors legyen a kibékülés.

Rossz kovács, a ki a füstöt nem tűri.

Aki sok után vágyódik, szegényebb, mint aki kevéssel beéri.

Jobb az elég, mint az igen sok.

Jobb a számár, mely visz, mint a ló, mely levet.

Weiss A. M.

Ki az anarchizmusnak atyja?

E cím alatt bocsátkozott nem régiben barátságos polemikába két ur a Pesti Hírlap hasábjain. Míg az egyik Max Stirner, addig a másik Proudhont tisztelte meg a fentebbi cím dicsőségével. Mindkettő érvekkel igyekezett állításait bizonyítani, mely állításuk pedig egyenlő a lehetetlenséggel.

Nem volt és nem lesz ember, ki egymaga képes legyen egy egész tömeget sajátos eszméjének megnyerni s általuk rendszerét elfogadtatni. Jól mondja Madách: „A kor folyam, mely visz vagy elmerit, uszója, nem vezére az egyén.“ Egészen más okokat kell keresni arra nézve, hogy mint alakult az anarchia s mindezekelőtt el kell vetni az individuális forrást. Tekintsük mindezekelőtt, hogy az anarchizták a társadalom mely rétegéhez tartoznak? Mint a tapasztalás mutatja, mindannyian, kik a guillotine alatt vértettek el, a társadalmat és jogrendet alapjaiban felforgató eszmék aktív szolgálatában, s munkások osztályához tartoznak. A mindennapi kenyeret nap-nap utáni terhes munkával keresik meg. Az ünnep és vasárnapokon pedig a nyilvános könyvtárakat keresik fel s ott mindent, a mi kezükbe kerül, jobb ügyhöz méltó buzgalommal olvasnak át.

Természetesen, kütiönösen oly dolgok kötik le a munkás figyelmét, melyek saját állapotára vonatkoznak. Franciaország, mely már nem is a szabadság, hanem a szabadság ország, mint sem törődik azzal, hogy mily könyvek kerülnek a munkás kezébe; ki is sok dolgot meg nem értvén, vagy ferdén fogván fel, hamis eszméket nyer, sőt, egyes könyvek által, melyek a fennálló jogrendet ostromozzák, azokba rendszert is von be. Ezek által nyeri azon végtelen keserűséget, melyet a vagyonosok ellen mindvégig megőriz.

S vajjon mi az az ok, mely lelkét oly fogékonyvá teszi az államfelforgató eszmék iránt? Egyetlen okra vezethető vissza s ez a vallástalanúság. Midőn számtalan könyvből olvassa, hogy nincs Isten, nincs tulvilág; midőn az előkelők, kiknek jó példával kellene előjárni, hitetlenségüket fitogtatják: vajjon csodálható-e, ha a tudatlan munkás hite meggyöngül, majd végképpen elvész?

A társadalom mindig osztályokból állott s a világ legjobbjait köztársaságában, a rómaiban is, dacára, hogy minden polgár egyként élvezte a konnubiomot és kommerciumot, mégis kasztokra szakadt a társadalom. A szlétési arisztokráciát felváltotta a pénz arisztokráciája s az előkelő plebejusok nagy vagyonhoz jutván, felülemeltek magukat a régim. Manapság, midőn a rendi kiváltságok már inkább csak a mult emlékei, mint érvényben levő jogok, mindinkább a vagyon válik uralkodóvá, mely nemcsak a megélhetést, hanem a kényelmet és élvezeteket is biztosítja. Természetes, hogy mindenki vagyongyűjtésre törekszik, de vajjon mily reménye lehet erre a munkásnak, kinek csekély bére csak szükségéinek fedezésére elegendő? Innen származik az elégedetlenség, gyűlölet, melyhez nem járulván a hitnek egy tulvilági, jobb életre való biztatása, az anarchia szülő okává válik.

Napjainkban, midőn az egyház elleni nem mulasztanak el egyetlen alkalmat, hogy az egyházat régi jogaitól megfossszák s áldásos működését mindszűkebb körre szorítsák, minden esetben azt hozzák okul, hogy a hit oly nyűg,

melytől meg kell menteni az álladalmat s hogy ez a megmentés mily jól sikerült, mutatja Carnot esete.

Az anarchizának tehát valódi atyja a vallástalanúság s egyetlen gyógyszere az egyedül üdvözítő hit. Csakis a vallás képes az erkölcsöket szelidíteni. Az erős, megtorló törvények, melyeket a francia parlament hozott, nem fognak oly embereket eljjeszteni, kik életüket mire sem becsülik s kik nem hiszik a tulvilágot.

Fektessenek nagyobb súlyt a kormány-férfiak arra, hogy a bajt nem külsőleg, hanem lényegileg kell kiirtani s a helyett, hogy az egyházat támadják, támogassák azt minden erejükből, mert az egyház volt és lesz mindig az állami jogrend és béke legszilárdabb támasza.

N. J.

Megtakarítani annyi, mint megérdemelni.

*

Amit az asszony megtakarít, olyan, mint amit a férj keres.

*

Bársony- és selyemruha kioltják a tüzet a konyhában.

*

Némely ember fillért keres és garas ára olajat éget el.

*

Mennél több a törvény, annál kevesebb a jog.

*

Ami egyszer jogtalan, jogtalan az mindig.

*

A jogot könyörülettel kell keverni.

*

Az igazság tulszárynal hatalmat és arószakot.

*

Hernyők miatt nem vágják ki mindjárt a fát.

Weiss A. M.

— **Boldog emlékü Hám János szatmári püspök élete.** Irta Irsik Ferenc, pápai prelátus, apátkanonok. Szatmár 1894. Pázmány-sajtó. Hám János (szül. 1781-ben, meghalt 1857-ben) 1827-től haláláig, tehát 30 évig kormányozta a szatmári egyházmegyét és ezen idő alatt az egyházmegye összes szükségleteire kiterjedő atyai gondoskodásával és nagyszerű alapítványival az egyházmegye második megalapítója díszes címöt nyerte a hálás utódoktól. Meszlény Gyula szatmári püspök a b. e. püspök ezen főpásztori intézkedései és szent élete iránt kezdettől fogva kegyeletos érzelmeket táplálván, felkérte Irsik Ferenc pápai prelátust, apátkanonokot, kinek az egyházi irodalomban előnyösen ismeretes neve van, hogy a nagynevű püspök életrajzát megírja. Irsik készségesen engedett a megtisztelő felhívásnak és 296 oldalra terjedő vaskos kötetben méhszorgalommal, avatott tollal és lelkes odaadással oldotta meg feladatát. Az előttünk fekvő kötet nemcsak méltó irodalmi emléke a szent életű Hám Jánosnak, és nemcsak új és fényes cáfolata azon sokszor hangoztatott vádnak, mintha hazánk kath. papsága nem ápolná a hazai tudományt és irodalmat, hanem felette becses adalék hazánk egyház- és kulturtörténetéhez is, a mennyiben Hám életrajzával kapcsolatosan bőven tárgyalja a szatmári egyházmegyének történetét századunk első felében és ugyanezen korszak közművelődési mozgalmait is, sokszor új és eddig ismeretlen adatokkal gazdagítva a történettudományt. A számos, egykoru képpel díszített kötet füzve ára 2 frt. Kapható a Pázmány-nyomdában Szatmáron.